

IV

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

URZĄD NADZORU EFTA

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

nr 125/06/COL

z dnia 3 maja 2006 r.

w sprawie Norweskiego Funduszu Energetyki (Norwegia)

URZĄD NADZORU EFTA ⁽¹⁾,

uwzględniając decyzję Urzędu z dnia 14 lipca 2004 r. w sprawie przepisów wykonawczych, o których mowa w art. 27 części II protokołu do porozumienia o nadzorze i trybunale,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym ⁽²⁾, w szczególności jego art. 61–63 oraz jego protokół 26,

wezawszy zainteresowane strony do zgłaszania swoich uwag zgodnie z tymi przepisami ⁽³⁾ oraz nawiązując do ich uwag,

uwzględniając porozumienie pomiędzy państwami EFTA w sprawie utworzenia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości ⁽³⁾, w szczególności jego art. 24,

a także mając na uwadze, co następuje:

uwzględniając art. 1 ust. 2 część I oraz art. 4 ust. 4, art. 6, art. 7 ust. 2, 3, 4, 5 oraz art. 14 części II protokołu do porozumienia o nadzorze i trybunale,

I. FAKTY

1. Procedura

uwzględniając wytyczne Urzędu ⁽⁴⁾ dotyczące zastosowania i interpretacji art. 61 i 62 porozumienia EOG, w szczególności jego rozdział 15 dotyczący pomocy na ochronę środowiska,

Pismem Norweskiej Misji przy Unii Europejskiej przekazującym pismo Ministerstwa Ropy Naftowej i Energii z dnia 4 czerwca 2003 r., obydwie wpłynęły i zostały zarejestrowane w Urzędzie w dniu 10 czerwca 2003 r. (Doc. No 03-3705-A, zarejestrowane pod jako sprawa SAM 030.03006), norweskie władze powiadomiły o zmianach dwóch istniejących programów pomocy, mianowicie: „Program dotacji na wprowadzenie nowej technologii energetycznej” oraz „Środki informacyjne i edukacyjne w dziedzinie efektywności energetycznej”, zgodnie z art. 1 ust. 3 w części I protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

⁽¹⁾ Zwany dalej Urzędem.

⁽²⁾ Zwane dalej Porozumieniem EOG.

⁽³⁾ Zwane dalej porozumieniem o nadzorze i trybunale.

⁽⁴⁾ Wytyczne dotyczące zastosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG oraz art. 1 protokołu do porozumienia o nadzorze i trybunale przyjęte i wydane przez Urząd Nadzoru EFTA w dniu 19 stycznia 1994 r., opublikowane w Dz.U. L 231 z 3.9.1994, s. 1. Suplementy EOG nr 32, s. 1. Wytyczne zostały ostatnio zmienione 19 kwietnia 2006 r. W dalszym tekście zwane są wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 196 z 11.8.2005, s. 5.

Pismem z dnia 16 czerwca 2003 r. (Doc. No 03-3789-D) Urząd Nadzoru EFTA (zwany dalej „Urzędem”) poinformował norweskie władze, iż z uwagi na to, że program został już wprowadzony w życie w dniu 1 stycznia 2002 r., tj. przed zgłoszeniem, środek będzie oceniony jako „pomoc udzielona bezprawnie” zgodnie z rozdziałem 6 Zasad proceduralnych i merytorycznych Urzędu w dziedzinie pomocy państwa⁽⁶⁾.

Po wielokrotnej wymianie korespondencji⁽⁷⁾ pismem z dnia 18 maja 2005 r. Urząd powiadomił norweskie władze, że postanowił wszcząć postępowanie określone w art. 1 ust. 2 w części I protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale w stosunku do Norweskiego Funduszu Energetyki.

Decyzja Urzędu nr 122/05/COL o wszczęciu postępowania została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej oraz w jego Suplemencie EOG⁽⁸⁾. Urząd wezwał zainteresowane strony do zgłaszania uwag w tej sprawie. Urząd otrzymał jedno spostrzeżenie. Pismem z dnia 27 września 2005 r. (zdarzenie nr 335569) Urząd przekazał to spostrzeżenie władzom norweskim do skomentowania.

Pismem Norweskiej Misji przy Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2005 r. przekazującym pismo Ministerstwa Modernizacji z dnia 12 lipca 2005 r. oraz pismo Ministerstwa Ropy Naftowej i Energii z dnia 11 lipca 2005 r. władze norweskie przedstawiły uwagi na temat decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Pisma wpłynęły i zostały zarejestrowane w Urzędzie w dniu 19 lipca 2005 r. (zdarzenie nr 327172).

Dalsze informacje, w szczególności sprawozdanie eksperckie First Securities, zostały przedłożone przez norweskie władze w dniu 6 października 2005 r. (zdarzenie nr 345642). W dniu 11 października 2005 r. odbyło się spotkanie norweskich władz i Urzędu. Poczta elektroniczną z dnia 18 listopada 2005 r. władze norweskie przekazały dalsze informacje (zdarzenie nr 350637). W dniu 13 lutego 2006 r. odbyło się spotkanie z norweskimi władzami. Dalsze informacje norweskie władze przekazały 8 marca 2006 r. (zdarzenie nr 365788).

2. Opis środków wsparcia w ramach Funduszu Energetyki

W swoim zgłoszeniu władze norweskie zapowiedziały zmiany dwóch istniejących programów w dziedzinie energetyki, które

⁽⁶⁾ Rozdział 6 został następnie usunięty na podstawie decyzji Urzędu nr 195/04/COL z 14 lipca 2004 r. Definicję pomocy udzielonej bezprawnie można obecnie znaleźć w art. 1 lit. f) części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

⁽⁷⁾ W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji o licznej korespondencji pomiędzy norweskimi władzami i Urzędem odsyła się zainteresowanych do decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, decyzja nr 122/05/COL, patrz przypisy powyżej, 5.

⁽⁸⁾ Patrz powyżej, przypis 5.

działy od 1978/79 r., podlegając kompetencjom NVE – Norweskiej Dyrekcji Zasobów Wodnych i Energetyki. Pierwszym z nich był „Program dotacji na wprowadzenie nowej technologii energetycznej”, za pośrednictwem którego norweski rząd udzielił wsparcia inwestycyjnego na wprowadzenie technologii w zakresie energii odnawialnej. Drugi program „Środki informacyjne i edukacyjne w dziedzinie efektywności energetycznej” dotyczył wsparcia na kampanie informacyjne i kursy dotyczące efektywności energetycznej dla sektora przemysłowego, handlowego i gospodarstw domowych. Programy były finansowane z przydzielonych środków budżetowych. Najważniejsze zgłoszone zmiany programów dotyczyły:

- 2.1. połączenia programów w ramach nowego mechanizmu finansowania – Funduszu Energetycznego;
- 2.2. innego sposobu finansowania programów, odtąd z wykorzystaniem – w przypadku wszystkich środków wspieranych przez Enovę – podatek od taryfy za dystrybucję energii elektrycznej⁽⁹⁾, oprócz kontynuowanych dotacji z budżetu państwa; oraz
- 2.3. administrowania Funduszem Energetycznym przez nowo utworzony organ administracyjny Enova. Podobnie przyjęto nowe przepisy oraz porozumienia pomiędzy Norwegią i Enową. Przepisy te powinny zapewnić osiągnięcie przez środki wspierające pewnych nowo określonych celów polityki energetycznej.

ad 2.1. Połączenie dwóch programów wsparcia

W dniu 1 stycznia 2002 r. utworzony został Fundusz Energetyki i dwa wspomniane wyżej programy zostały połączone w ramach tego funduszu. Fundusz Energetyki służy jako mechanizm finansowania dla środków wsparcia, które będą kontynuowane w ramach nowego systemu.

ad 2.2. Nowy sposób finansowania Funduszu Energetyki

Istniejące programy były finansowane z dotacji pochodzących z budżetu państwa, podczas gdy nowo utworzony Fundusz Energetyki finansowany jest z dotacji pochodzących z budżetu państwa oraz podatku od taryf za dystrybucję energii elektrycznej (nie zaś podatku od samej produkcji energii).

⁽⁹⁾ Według władz norweskich, opłata ta została wprowadzona w 1990 r. w trakcie deregulacji rynku energii elektrycznej. Przed 2002 r. przedsiębiorstwa sieci energetycznych zarządzały tą opłatą pokrywając swoje własne koszty związane z informacjami o efektywności energetycznej.

Podatek ten przewidziany jest rozporządzeniem Ministerstwa Ropy Naftowej i Energii w sprawie Funduszu Energetyki z 10 grudnia 2001 r.⁽¹⁰⁾. Zgodnie z sekcją 3 w powiązaniu z sekcją 2 lit. a) rozporządzenia o Funduszu Energetyki, dowolne przedsiębiorstwo, któremu przyznana została licencja zgodnie z sekcją 4-1 ustawy o energetyce⁽¹¹⁾ („*omsetningskonsejsoner*”), gdy obciąża końcowego użytkownika z tytułu poboru energii elektrycznej z sieci, dołącza do faktury suplement na kwotę 1 øre/kWh (z dniem 1 lipca 2004 r. zwiększoną z poprzedniej sumy 0,3 øre/kWh) dla każdego poboru (patrz również sekcja 4-4 ustawy o energetyce).

Posiadacz licencji następnie wpłaca do Funduszu Energetyki składkę w wysokości 1 øre/kWh pomnożoną przez ilość energii, na którą wystawiona jest faktura końcowemu użytkownikowi w sieci energetycznej. Jak można zauważyć z tabeli zamieszczonej w sekcji I.7 niniejszej decyzji, Fundusz Energetyki jest w coraz większym stopniu finansowany ze środków pochodzących wyłącznie z tego podatku. Jednak nie wyklucza to możliwości, że w przyszłych latach Fundusz Energetyki mógłby ponownie otrzymywać środki budżetowe.

ad 2.3. Zarządzanie Funduszem Energetyki przez Enovę

W dniu 22 czerwca 2001 r. utworzono organ Enova SF⁽¹²⁾. Enova jest nowym organem administracyjnym zorganizowanym jako przedsiębiorstwo państwowe (*statsforetak*, SF)⁽¹³⁾. Jej właścicielem jest państwo działające za pośrednictwem Ministerstwa Ropy Naftowej i Energii. Enova działa od 1 stycznia 2002 r., tj. od dnia poprzedzającego utworzenie Funduszu Energetyki.

Głównym zadaniem Enovy jest wdrażanie programów wsparcia, zarządzanie Funduszem Energetyki oraz osiąganie celów polityki energetycznej, które norweski parlament zatwierdził w 2000 r. Te główne zadania są dalej określone w porozumieniu pomiędzy Norwegią (Ministerstwem Ropy naftowej i energii) a Enovą SF (zwanym dalej „Porozumieniem”)⁽¹⁴⁾. Według własnego opisu Enovy, „*utworzenie Enovy SF sygnalizuje zmianę w organizacji i realizacji przez Norwegię jej polityki w dziedzinie efektywności energetycznej i energii odnawialnej*”.

⁽¹⁰⁾ „*Forskrift om innbetaling av påslag på nettariften til Energifondet*” (rozporządzenie dotyczące wpłacania do Funduszu Energetyki opłaty nałożonej na stawki dystrybutorów energii elektrycznej, zwane dalej „rozporządzeniem o Funduszu Energetyki”).

⁽¹¹⁾ Lov av 29 Juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. energiloven.

⁽¹²⁾ Początkowe pomysły utworzenia centralnego organu zajmującego się środkami efektywności energetycznej były już przedstawione przez komitet ekspertów w 1998 r., NOU 1998:11. Norweski rząd podjął tę ideę w białej księdze St.meld.nr.29 (1998-99). Następnie przedstawiono ostatecznie zmianę z NVE na Fundusz Energetyki w budżecie fiskalnym na rok 2001, St.prp.nr.1 (2000-2001).

⁽¹³⁾ Lov av 30 August 1991 om statsforetak.

⁽¹⁴⁾ Poprawione porozumienie z 22 września 2004 r. „*Avtale mellom den norske stat v/Olje- og energidepartementet og Enova SF om forvaltningen av midlene fra Energifondet i perioden 2002-2005*”.

3. Krajowa podstawa prawna dla środków wsparcia

Krajową podstawą prawną dla środków wspierających jest decyzja parlamentu z dnia 5 kwietnia 2001 r.⁽¹⁵⁾ na podstawie propozycji Ministerstwa Ropy Naftowej i Energii z 21 grudnia 2000 r.⁽¹⁶⁾. Decyzja parlamentu zmienia ustawę o energetyce nr 50 (*Energiloven*) z 29 czerwca 1990 r. Główne zadania Enovy określone są w wyżej wymienionym porozumieniu pomiędzy Ministerstwem a Enovą.

Istotne znaczenie ma także nowo przyjęte rozporządzenie nr 1377 z 10 grudnia 2001 r. dotyczące podatku od taryfy za dystrybucję energii elektrycznej (*Forskrift om innbetaling av påslag på nettariften til Energifondet*). Rozporządzenie o Funduszu Energetyki (*Vedteker for energifondet*) czyni Fundusz Energetyki podległym Ministerstwu Ropy Naftowej i Energii i zakłada zarządzanie nim przez Enovę.

4. Cel środka pomocy

Połączenia programów w ramach nowo utworzonego Funduszu Energetyki i organu administracyjnego Enova dokonano z myślą o osiągnięciu bardziej efektywnego pod względem kosztów wykorzystania funduszy publicznych na środki oszczędności energii oraz ekologiczną produkcję energii. Enova i Fundusz Energetyki powinny pozwolić osiągnąć nowe cele energetyki przyjęte przez parlament⁽¹⁷⁾.

Zgodnie z porozumieniem wspomnianym powyżej, oszczędności energii i energia ekologiczna do końca 2010 r. stanowić będą razem minimum 12 TWh, z czego:

- minimum 4 TWh wynikać będzie ze zwiększonego dostępu do ogrzewania wodnego w oparciu o źródła energii odnawialnej, pompy grzewcze i ogrzewanie termalne, natomiast
- minimum 3 TWh wynikać będzie ze zwiększonego wykorzystania energii wiatru.

Jako cel drugorzędny porozumienie zakłada, iż środki Funduszu przyczynią się do oszczędności oraz do nowej, ekologicznej energii, co razem stanowić będzie minimum 5,5 TWh (pierwotnie 4,5 TWh) do końca 2005 r. Wspierając nowe formy energii odnawialnej i przyczyniając się do większej oszczędności energii, Norwegia pragnie również stać się mniej zależną od dominującego źródła produkcji energii elektrycznej – hydroenergii. Poniższe dane, przekazane przez norweskie władze, pokazują istniejącą zależność Norwegii od hydroenergii, pomimo rosnącego w ostatnich latach wykorzystania energii wiatru i termalnej energii elektrycznej.

⁽¹⁵⁾ *Odelstingets vedtak til lov om endringar i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energilova)*. (Besl.O.nr.75 (2000-2001), jf. Innst.O.nr.59 (2000-2001) og Ot.prp.nr.35 (2000-2001)).

⁽¹⁶⁾ Ot.prp.nr.35 (2000-2001).

⁽¹⁷⁾ Patrz przypis 15 powyżej.

Tabela 1

Produkcja, zużycie, import i eksport energii elektrycznej w Norwegii, w GWh, w latach 2000–2005

	2000	2001	2002	2003	2004	Styczeń – maj 2005 r.
Łączna produkcja	142 816	121 608	130 473	107 273	110 427	60 976
Hydroenergia	142 289	121 026	129 837	106 101	109 280	nie dot.
Energia wiatru	31	27	75	220	260	nie dot.
Termalna energia elektryczna	496	555	561	952	887	nie dot.
Zużycie	123 761	125 206	120 762	115 157	121 919	56 665
Import	1 474	10 760	5 334	13 471	15 334	1 923
Eksport	20 529	7 162	15 045	5 587	3 842	6 234
Import netto	- 19 055	3 598	- 9 711	7 884	11 492	- 4 311
Import netto/zużycie	0,0 %	2,9 %	0,0 %	6,8 %	9,4 %	0,0 %
Eksport netto/zużycie	15,4 %	0,0 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %	7,6 %

5. System Funduszu Energetyki według zgłoszenia

5.1. Ogólne uwagi na temat Funduszu Energetyki

Enova może udzielać wsparcia inwestycyjnego na systemy oszczędności energii oraz na produkcję i wykorzystanie źródeł energii odnawialnej, jak również wstępnej pomocy inwestycyjnej na nowe technologie w dziedzinie energetyki.

Poziom dotacji ustala się na podstawie technicznej i finansowej oceny każdego projektu. Pierwszeństwo przyznaje się projektom, które dają najwyższy wskaźnik zaoszczędzonej lub wyprodukowanej kilowatogodziny (kWh) na jedną NOK dotacji. Prowadzi to do konkurencji projektów o otrzymanie publicznych funduszy, przy czym celem jest wybranie tych najbardziej efektywnych.

Zaproszenia do składania propozycji projektów ogłaszane są w głównych krajowych i regionalnych gazetach co najmniej dwa razy do roku, a dla większości programów cztery razy w roku.

5.2. Energia odnawialna

Kwalifikujące się projekty

Jeśli chodzi o wsparcie inwestycyjne na produkcję i wykorzystanie energii odnawialnej, Norwegia wspiera projekty energetyczne, które są określone w art. 2 dyrektywy 2001/77/WE⁽¹⁸⁾ jako źródła energii odnawialnej (patrz pkt 7 wytycznych Urzędu w sprawie pomocy państwa dotyczących pomocy na ochronę środowiska, zwanych dalej „wytycznymi ochrony środowiska”, który obejmuje energię wiatru i energię

słoneczną, energię geotermalną, energię fal, energię pływów morskich oraz instalacje hydroelektryczne o mocy poniżej 10 MW, jak również biomasę). Na hydroenergię, która – jak wyjaśniono – jest tradycyjnym źródłem produkcji energii elektrycznej w Norwegii, jak dotąd nie udzielono żadnego wsparcia⁽¹⁹⁾. Fundusze na wprowadzenie gazu ziemnego nie są częścią Funduszu Energetyki⁽²⁰⁾.

Enova uważa następujące projekty za kwalifikujące się do wsparcia pod względem ogólnych warunków: energia wiatru, bioenergia, energia pływów morskich, energia geotermalna, energia fal oceanicznych. Energia słoneczna obejmuje zintegrowane rozwiązania w zakresie pasywnych budynków słonecznych, słoneczne systemy grzewcze oraz produkcję z pomocą PV (komórek fotowoltaicznych).

Jeśli chodzi o pojęcie „bioenergii”, norweskie władze wyjaśniły, że termin ten jest użyty w odniesieniu do energii odnawialnej (elektrycznej lub cieplnej) opartej o biomasę określoną przez dyrektywę 2001/77/WE. Bioenergia jest pojęciem szerszym niż biomasę i obejmuje np. projekty, które wiążą się z zamianą biomasy na energię elektryczną i/lub ciepło, w odróżnieniu od projektów dotyczących biomasy, które odnoszą się tylko do produkcji i przetwarzania samej biomasy. Projekty takie są zależne od dodatkowych inwestycji w moc rezerwową i moc obciążenia szczytowego w oparciu o inne źródła energii. Dlatego, koszty inwestycji w te projekty mogą obejmować nie tylko biomasę, lecz obok biomasy również inne źródła energii. Urząd rozumie, iż mogą istnieć sytuacje, w których na bioenergię składa się tylko ułamek biomasy.

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 283 z 27.10.2001, s. 33. Dyrektywa, jako taka, nie została jeszcze włączona do Porozumienia EOG.

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie dotyczące Funduszu Energetyki (*Vedteker for Energi-fondet*, par. 4) stwierdza, że Fundusz Energetyki powinien być wykorzystywany na oszczędność energii, produkcję nowej odnawialnej energii oraz innej przyjaznej dla środowiska energii.

⁽²⁰⁾ Patrz decyzja Urzędu 302/05/COL, która zatwierdziła program pomocy na badania i rozwój dla technologii gazowej.

Władze norweskie stwierdziły, że pojęcie „wykorzystania” źródeł energii odnawialnej będzie obejmować sytuacje, w których dokonuje się inwestycji na potrzeby wewnętrznej produkcji, gdzie producent i użytkownik są tą samą osobą (co często ma miejsce w przypadku produkcji ciepła).

Obliczenie wartości wsparcia – metoda kalkulacji w oparciu o aktualną wartość netto

Enova oblicza wsparcie, jakie zostanie udzielone projektowi, jako zdyskontowaną aktualną wartość różnicy pomiędzy bieżącymi kosztami produkcji projektu a bieżącymi dochodami w oparciu o rynkową cenę właściwego źródła energii. Innymi słowy, stosuje ona kalkulację opartą na aktualnej wartości netto (zwaną dalej kalkulacją NPV).

Cena rynkowa właściwej energii

W celu wybrania ceny rynkowej, władze norweskie dokonują rozróżnienia między trzema różnymi sytuacjami:

Po pierwsze, biorą one pod uwagę produkcję energii odnawialnej, która jest wprowadzana do sieci przesyłowej, a przez to konkuruje z tradycyjnie wytwarzaną energią elektryczną notowaną na giełdzie energii Nordpool. Jest tak w przypadku energii wiatru, bioenergii, energii z odpadów, energii słonecznej oraz energii pływów morskich i fal oceanicznych, a kurs giełdowy Nordpool służy jako odniesienie. Na giełdzie energii Nordpool można obserwować zarówno ceny bieżące „spot”, jak i ceny z wyprzedzeniem do trzech lat („forward”). Ponieważ inwestycje opierane są na oczekiwaniach przyszłych cen energii elektrycznej, Enova odwołuje się do kontraktów terminowych typu „forward”, które podlegają transakcjom codziennie. Aby wyeliminować przypadkowe wahania cen, użyta zostaje średnia sześciomiesięczna z ostatnich podlegających transakcjom kontraktów terminowych. Cena podawana jest w dniu przedłożenia wniosku projektowego, co ma miejsce cztery razy w roku.

Drugi przypadek to energia ciepła na użytek komunalny, która jest rozprowadzana lokalną siecią dystrybucyjną i konkuruje z ciepłem uzyskanym z paliw kopalnych lub z energii elektrycznej. W tej sytuacji Enova odwołuje się do faktycznej ceny kontraktowej⁽²¹⁾ płaconej przez konsumenta (ceny zwykłej energii uzyskanej z paliw kopalnych i energii elektrycznej).

Trzeci scenariusz obejmuje produkcję energii, która nie jest wprowadzana do jakiegokolwiek sieci dystrybucyjnej (np. wytwarzanie na miejscu w oparciu o resztkową parę wodną, która nie jest wprowadzana do sieci energetycznej). W tym przypadku stosuje się cenę, jaką końcowy użytkownik płaci na rynku, wliczając podatki.

⁽²¹⁾ Duży klienci często korzystają z rabatów dzięki swoim kontraktom na dostawę dużych ilości. Jest to brane pod uwagę przez Enovę przy porównywaniu cen konkurencyjnych źródeł energii.

Efekt „uruchomienia”

Celem programu pomocy jest pobudzenie inwestycji w energię odnawialną, które inaczej nie miałyby miejsca z uwagi na to, że cena energii możliwa do uzyskania na rynku nie pokrywa kosztów, a przez to tworzy ujemną aktualną wartość netto. Z tego powodu według władz norweskich, dotacja winna rekompensować tylko dodatkowe koszty produkcji energii odnawialnej. Ponadto, wsparcie udzielane przez Enovę nie powinno przekraczać sumy uznanej za niezbędną do uruchomienia projektu, tj. do wywołania pozytywnej decyzji inwestycyjnej.

Jednakże, gdy tworzono Fundusz Energetyki i Enovę, według informacji posiadanych przez Urząd, nie było dokładnych ustaleń co do tego, kiedy efekt uruchomienia można uważać za osiągnięty. Nie było np. określone, kiedy projekt osiągnie – przy uwzględnieniu wsparcia ze strony Funduszu Energetyki – zerową aktualną wartość netto. Co prawda, przeprowadzono analizy w celu ustalenia, kiedy projekt osiągnie próg rentowności. Jednak nie było wyraźnych ograniczeń, które uniemożliwiłyby pomoc państwa powyżej tego punktu. Jak zilustrowano dalej w decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, w niektórych przypadkach pomoc udzielona przez Enovę mogła prowadzić do wsparcia projektu, które powodowało w osiągnięciu dodatniej aktualnej wartości netto⁽²²⁾.

Gdy udzielane jest wsparcie projektom, Enova i odbiorca pomocy zawierają umowę o pomocy, która reguluje warunki, na których odbywać się będzie zwrot. Sumy zwrotu mogą być korygowane zgodnie z ewentualną redukcją kosztów w okresie budowy. Po zrealizowaniu inwestycji odbywa się badanie poniesionych kosztów w stosunku do kosztów oszacowanych we wniosku. Jeżeli czynniki te różnią się na korzyść wnioskodawcy, Enova może skorygować sumę pomocy finansowej w dół, uwzględniając faktyczną strukturę kosztów⁽²³⁾.

Godziwy zysk z kapitału

Podstawa wymogu uruchomienia obejmuje uczciwy zysk z zaangażowanego kapitału. Dla wszystkich projektów, zastosowana stopa dyskontowa została ustalona w wysokości 7 % rocznie (stopa nominalna, przed opodatkowaniem), do czego dodano kilka punktów procentowych jako premię za ryzyko. Rząd norweski stwierdził, że Enova oprze swoją analizę na teoretycznych wartościach zaproponowanych w publicznych raportach uznanych instytucji państwowych w Norwegii, w wyniku czego premia za ryzyko będzie wahać się w granicach 2,5–4,5 %, w zależności od rodzaju energii i projektu.

⁽²²⁾ Patrz przykład na stronie 7 decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego (decyzja 122/05/COL), jak również jej strona 9, w szczególności przypis 17.

⁽²³⁾ W rozumieniu Urzędu, w przypadku niekorzyści dla wnioskodawcy nie ma korekty w górę.

5.3. Środki oszczędności energii

Zgodnie z systemem w jego zgłoszonej postaci ⁽²⁴⁾, wsparcie na inwestycje w środki zwiększające oszczędność energii obliczane jest według tej samej metody kalkulacji opartej o aktualną wartość netto, która jest stosowana w przypadku projektów dotyczących energii odnawialnej.

5.4. Nowa technologia energetyczna

W tej kategorii, Enova wspiera technologie, które nadal potrzebują dopracowania i które muszą zostać dalej przetestowane, zanim staną się ekonomicznie uzasadnione, choć są one poza stadiem projektów badawczo-rozwojowych objętych rozdziałem 14 wytycznych Urzędu w sprawie pomocy państwa dotyczących pomocy na badania i rozwój. Przykładem takich technologii są instalacje energii pływów lub fal morskich. Projekty można łączyć, aby osiągać efektywność energetyczną lub sprzyjać produkcji energii odnawialnej.

Podczas formalnego dochodzenia władze norweskie wyjaśniły, że kategorię tę można uważać za podkategorię opisanego wyżej wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej i oszczędność energii. W przeszłości 95,3 % wspartych projektów należących do tej kategorii dotyczyło produkcji energii odnawialnej, a 4,3 % dotyczyło środków oszczędności energii ⁽²⁵⁾.

Enova podpisała z Norweską Radą ds. Badań porozumienie w sprawie „wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie energetyki” dotyczące oszczędności energii oraz produkcji ciepła z energii słonecznej i biomasy. Według władz norweskich, porozumienie to nie stanowi nowego programu pomocy, lecz jedynie większe skoncentrowanie się na dziedzinie, w której oczekuje się osiągnięcia synergii we współpracy między Enovą a Radą ds. Badań. Według władz norweskich, mechanizm ten działa jak wspólna „brama wjazdowa” dla projektów, które albo mogą być w stadium przedkonkurencyjnym (a przez to mogą otrzymać wsparcie od Rady ds. Badań) lub wytwarzać dochody (i mogą otrzymać wsparcie od Enovy). Projekt nie otrzyma finansowania od obydwu instytucji wspierających. Jednakże, władze norweskie podkreślają, że w każdym wypadku zasady kumulacji gwarantują, iż sekcja G pkt 66) wytycznych ochrony środowiska będzie respektowana. Ta sekcja wytycznych ochrony środowiska stwierdza, że wsparcie na podstawie tych wytycznych nie może być łączone z innymi formami pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, jeżeli takie częściowe pokrywanie się powoduje intensywność pomocy większą od ustalonej w wytycznych ochrony środowiska.

Ponieważ tylko projekty wytwarzające dochody mogą być wspierane przez Enovę, Enova stosuje wspomnianą wyżej kalku-

lację w oparciu o aktualną wartość netto również w przypadku wsparcia projektów nowej technologii. Dochód z projektów opiera się na wytworzeniu energii elektrycznej i ciepła na sprzedaż, które, według norweskich władz, stanowi dochód, który powoduje, że projekty kwalifikują się do metody kalkulacji opartej o aktualną wartość netto.

5.5. Audyty energetyczne

Enova oferuje również bezpłatnie **usługi doradcze i konsultacyjne w celu osiągnięcia efektywności energetycznej** dla przedsiębiorstw. Celem wsparcia jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw, które przeprowadzają audyty i analizy energetyczne oraz udzielenie im pomocy w zmniejszeniu odpowiednich kosztów. Według zgłoszenia, usługi te nie były prawnie ograniczone ani do pomocy poniżej progu *de minimis* ani do pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw. Były one ukierunkowane na pewne przedsiębiorstwa. W tekście programu na 2003 r. grupy docelowe były opisane jako właściciele prywatnych i publicznych budynków o łącznej powierzchni ponad 5 000 metrów kwadratowych oraz przedsiębiorstwa przemysłowe, jak również najemcy dużych powierzchni. Od roku 2003, Enova udzielała firmom środków pieniężnych na zakup takich usług doradczych i konsultacyjnych, zamiast sama świadczyć te usługi.

Władze norweskie podkreślają, że wsparcie w ramach tych programów należy odróżnić od środków dydaktycznych i edukacyjnych. Wynika to stąd, że finansowanie kieruje się bezpośrednio do przedsiębiorstw w celu przeprowadzania audytów energetycznych i analiz energetycznych oraz zidentyfikowania instrumentów oszczędności energii lub zmian zachowań w przedsiębiorstwach. Dlatego w niniejszej decyzji Urząd rozważył to wsparcie oddzielnie. Władze norweskie dowodzą dalej, że programy są podobne do audytów energetycznych w ramach fińskiego programu zatwierdzonego przez Komisję ⁽²⁶⁾.

W przeszłości mogły być udzielane dotacje, które pokrywały do 50 % kwalifikujących się kosztów. Według norweskich władz, od 1 stycznia 2004 r. wspieranych jest tylko 40 % kwalifikowanych kosztów.

5.6. Programy informacyjne i edukacyjne w dziedzinie efektywności energetycznej

Enova prowadzi **informacyjną linię pomocy (helpline)**, za pomocą której udzielane są bezpłatnie informacje i porady każdemu, kto jest zainteresowany osiągnięciem większej efektywności energetycznej. Jako że Enova sama nie ma uprawnień do podejmowania tych działań, norweskie władze stwierdzają, że usługi doprowadzone zostały do zgodności z zasadami zamówień publicznych. Enova nie korzysta ze swobody decydowania o tym, komu mają być udzielane takie porady i informacje.

⁽²⁴⁾ Patrz, jednak, propozycja norweskich władz dotycząca przyszłego traktowania środków oszczędności energii, sekcja I.9.2 niniejszej decyzji.

⁽²⁵⁾ Odnośnie do pozostałych 0,4 % norweskie władze stwierdziły, że dotyczą one własnych administracyjnych kosztów Enovy poniesionych na zarządzanie takimi zgłoszeniami projektów.

⁽²⁶⁾ N 75/2002 – Finlandia, *Modyfikacja programu pomocy dla sektora energetycznego*.

Do 1 stycznia 2003 r. Enova oferowała szeroko reklamowany program, za pomocą którego zapytania dotyczące efektywności energetycznej, które wymagały konkretnych działań następczych **na miejscu** w gospodarstwach domowych i w przedsiębiorstwach, były obsługiwane przez dwadzieścia regionalnych centrów ds. efektywności, które reprezentowały Enovę w tej dziedzinie. Pomoc była dostarczana bezpłatnie i dla każdej prośby rezerwowano około dwóch godzin. Norweskie władze twierdzą, że Enova nie miała w żadnej mierze swobody w wyborze odbiorców, którym miała być świadczona ta usługa.

Odnosnie do **środków edukacyjnych** należy wymienić programy opisane poniżej. Norweskie władze podkreślają wagę konkurencji wśród oferentów oraz efektywności projektów pod względem kosztów.

Do 1 stycznia 2005 r. Enova prowadziła program⁽²⁷⁾ w zakresie opracowywania **materiałów dydaktycznych oraz koncepcji nauczania** mający na celu stymulowanie i utrwalanie w przedsiębiorstwach wiedzy dotyczącej odnawialnych źródeł energii. Program był zorganizowany w formie procesu przetargowego i Enova pokrywała 50 % całkowitych kosztów rozwojowych projektu. Celem programu było stymulowanie i opracowywanie materiałów dydaktycznych dotyczących efektywności energetycznej (książek, oprogramowania, itp.), jak również wsparcie dla organizowania kursów na temat energii, np. na wyższych uczelniach, lub organizowanych przez związki zawodowe, itp. Program był otwarty dla jednostek publicznych, prywatnych i niedochodowych. Teksty programów na lata 2003 i 2004 zawierały wykaz priorytetów (np. projekty dla budownictwa, projekty wymagające partnerstwa publiczno-prywatnego oraz projekty, które miały być wprowadzone na rynek do 1 sierpnia 2003 r.). W przypadku programu na 2003 r. kształcenie uzupełniające było w szczególności nastawione na wyższe uczelnie, związki, organizacje zawodowe i prywatne instytucje kształcące (faza 1) oraz architektów, dostawców, przedsiębiorców i inny personel pracujący z systemami energetycznymi w budynkach komercyjnych (faza 2) lub skierowane do budownictwa (tekst programu na 2004 r.).

W celu wsparcia programu edukacyjnego na rok 2004 Enova oferowała program dotyczący **opracowywania kursów edukacyjnych w zakresie energetyki dla personelu technicznego i inżynierów**. Było to zorganizowane poprzez proces przetargowy. Tylko pierwsze 50 osób, które ukończyły kurs otrzymały pokrycie kosztów kursu przez Enovę. Według norweskich władz, wsparcie to zostało udzielone bezpośrednio osobom indywidualnym, a nie przedsiębiorstwom.

Wspomniane wyżej programy dotyczące materiałów dydaktycznych zakończyły się 31 grudnia 2004 r. W sumie, około 33 projektów otrzymało wsparcie w ramach programu. Norwe-

skie władze stwierdzają, że niektóre projekty mogły podlegać progowi *de minimis*. Ponadto, pewne wsparcie zostało skierowane do jednostek sektora publicznego, wyższych uczelni i innych jednostek kształcących oraz organizacji niedochodowych. Norweskie władze twierdzą, że w przypadku tych jednostek wsparcie udzielone przez Enovę nie dotyczyło działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwo podlegające zakresowi art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, lecz było to raczej wsparcie działalności edukacyjnej.

Program jako taki nie zawierał żadnego ograniczenia ustalającego, że pomoc powinna być udzielana wyłącznie pewnym typom jednostek lub działalności. Nie stwierdzał też, że wsparcie nie powinno przekraczać progu *de minimis* przewidzianego w ustawie przywołanej w pkt 1 lit. e) załącznika XV do porozumienia EOG⁽²⁸⁾. Wsparcie nie było ograniczone do małych i średnich przedsiębiorstw⁽²⁹⁾ wymienionych w ustawie, o której mowa w pkt 1 lit. f) załącznika XV do porozumienia EOG, ani też nie było zorganizowane tak, aby spełniać wymagania ustawy, o której mowa w pkt 1 lit. d) załącznika do porozumienia EOG⁽³⁰⁾ (pomoc na szkolenie).

Ponadto Enova prowadzi program mający na celu podniesienie **umiejętności w zakresie planowania energetycznego w lokalnych gminach miejskich**, w szczególności planowania obiektów publicznych oraz planowania przestrzennego zgodnie z norweską ustawą o planowaniu i budownictwie. Program, który jest oferowany bezpłatnie, jest skierowany do decydentów wysokiego szczebla oraz personelu technicznego w gminach miejskich. Norweskie władze stwierdzają, że Enova prowadzi ocenę, czy gmina miejska wykonuje usługę w konkurencji z innymi podmiotami gospodarczymi na rynku. Jeżeli tak, to działalność nie będzie wspierana.

6. Odbiorcy/intensywność pomocy w przypadku wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej

Dochodzenie Urzędu dotyczy trwającego programu pomocy. Stąd wskazanie potencjalnych odbiorców nie może być ostatecznie dokonane za pomocą niniejszej decyzji i jest jedynie orientacyjne. W swoim piśmie z 15 lipca 2005 r. władze norweskie zidentyfikowały do końca 2004 r. 236 odbiorców wsparcia

⁽²⁸⁾ Włączającej rozporządzenie Komisji (WE) nr 69/2001 z 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy *de minimis*, Dz.U. L 10 z 13.1.2001, s. 30, do Porozumienia EOG.

⁽²⁹⁾ Włączającej rozporządzenie Komisji (WE) nr 70/2001 z 12 stycznia 2001 r. w sprawie pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw, Dz.U. L 10 z 13.1.2001, s. 33, zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 364/2004 z 25 lutego 2004 r., Dz.U. L 63 z 28.2.2004, s. 22, do Porozumienia EOG.

⁽³⁰⁾ Włączającej rozporządzenie Komisji (WE) nr 68/2001 z 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy na szkolenie, Dz.U. L 10 z 13.1.2001, s. 20, zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 363/2004 z 25 lutego 2004 r., Dz.U. L 63 z 28.2.2004, s. 20, do Porozumienia EOG.

⁽²⁷⁾ W 2003 r. program został nazwany „materiały dydaktyczne i koncepcje edukacyjne” a w 2004 r. zmienił swoją nazwę na „program edukacyjny”.

dla audytów energetycznych oraz wsparcia w formie pomocy inwestycyjnej (to ostatnie dotyczyło zarówno produkcji energii odnawialnej, jak i środków oszczędności energii), które otrzymały pomoc państwa przekraczającą próg *de minimis*, a która nie była wsparciem udzielonym jednostkom publicznym na pełnienie ich funkcji publicznych. Norweskie władze dalej zidentyfikowały 33 projekty wsparte w ramach programu edukacyjnego/dotyczącego materiałów dydaktycznych.

Władze norweskie szacują, że dalsze 875 projektów dotyczy wsparcia dla jednostek publicznych lub wsparcia na zakup przez Enovę pewnej usługi zgodnie z zasadami zamówień publicznych.

Odnosnie do projektów dotyczących energii odnawialnej norweskie władze przedstawiły następującą tabelę podającą wartości intensywności pomocy, oparte na całkowitych kosztach inwestycyjnych, na projekty dotyczące energii odnawialnej, udzielonej w okresie 2002-2004 r.:

Energia odnawialna	Intensywność pomocy w % całkowitych kosztów inwestycyjnych; pomoc obliczono według aktualnej wartości netto		
	Liczba projektów	Średnia	Maksimum
Energia wiatru	10	23 %	68 %
Ogrzewanie miejskie	19	20 %	31 %
Bioenergia	31	20 %	50 %
Nowa energia odnawialna	1	25 %	25 %

7. Budżet i czas trwania

Porozumienie na okres 2002–2005 r. (patrz sekcja I.2.3 niniejszej decyzji) zostało przedłużone do końca 2006 r. Przewiduje się, że porozumienie zostanie przedłużone do 31 grudnia 2010 r. Norweskie władze przedłożyły następujący ogólny zarys budżetu projektu:

	Budżet państwa, mln NOK	Podatek od taryfy, mln NOK	Całkowity budżet, mln NOK	Całkowity budżet, mln euro ⁽¹⁾
2002	270	161	431	57,3
2003	259	192	451	56,4
2004	60	470	530	63,3
2005	0	650	650	79,3

⁽¹⁾ Kursy walutowe (NOK/euro) zastosowane przez norweskie władze: 2002:7,51; 2003:8,00; 2004:8,37; 2005:8,20.

8. Kumulacja

Odnosnie do kumulacji wsparcia udzielonego przez Enovę z innym wsparciem państwowym Urząd zwraca uwagę, że, w zasadzie, projekty mogły otrzymywać pomoc z innych źródeł. Norweskie władze stwierdziły w powiadomieniu, że zadbają o to, by udzielona pomoc nigdy nie przekroczyła progów określonych w sekcji G pkt 66) wytycznych ochrony środowiska. Jak już wspomniano, sekcja ta zastrzega, że pomoc upoważniona na podstawie wytycznych ochrony środowiska nie może być łączona z innymi formami pomocy państwa, jeżeli takie częściowe nakładanie się pomocy prowadzi do intensywności wyższej od określonej w wytycznych ochrony środowiska. Wnioskodawcy muszą powiadomić Enovę, jeżeli złożone zostały wnioski o dodatkową pomoc państwa.

9. Poprawki proponowane przez władze norweskie

Aby uczynić system zgodny z wytycznymi ochrony środowiska, norweskie władze zaproponowały pewne poprawki do swojego systemu, które opisano poniżej. W trakcie prowadzonego przez Urząd wyjaśniania norweskie władze rozpoczęły wprowadzanie tych poprawek.

9.1. Poprawki dotyczące wsparcia inwestycyjnego związanego z produkcją energii odnawialnej

- Norwegia ograniczy wsparcie dla projektów podlegających zakresowi definicji źródeł energii odnawialnej podanej w art. 2 lit. a) i b) (dla biomasy) dyrektywy 2001/77/WE. Ponadto nie będzie się udzielać wsparcia dla istniejących hydroelektrowni.
- Suma pomocy będzie obliczana według kalkulacji aktualnej wartości netto i będzie oparta o różnicę pomiędzy kosztami produkcji a ceną rynkową. Pomoc będzie udzielana w formie ryczałtu. Zastosowana metoda kalkulacji jest następująca (zademonstrowana na przykładzie rzeczywistego projektu dotyczącego energii wiatru; sumy wyrażono w NOK):

Kwalifikujące się koszty inwestycyjne ⁽¹⁾	123 000 000
Produkcja kWh/rok	45 700 000
Cena NOK/kWh	0,25
Roczny dochód ⁽²⁾	11 425 000
Koszt operacyjny NOK/kWh	0,10
Roczny koszt operacyjny	4 570 000
Roczny dochód netto	6 855 000
Okres użytkowania, lata	25
Zwrot zaangażowanego kapitału	6,33 %
NPV	- 38 000 000
Pomoc inwestycyjna	38 000 000

⁽¹⁾ Koszty inwestycyjne występują na początku roku 0.

⁽²⁾ Dochód występuje po raz pierwszy na koniec roku 1.

W porównaniu z systemem w zgłoszonej postaci, powyższa wzorcowa kalkulacja będzie oparta na „kwalifikujących się” kosztach inwestycyjnych, a nie na pełnych kosztach. Jak stwierdziły norweskie władze, koszty finansowe, koszty różne oraz koszty odszkodowań nie są ujmowane w kwalifikujących się kosztach, przynajmniej od 1 stycznia 2004 r.

- 3) Cena rynkowa energii elektrycznej użyta w powyższej kalkulacji oparta będzie na właściwej cenie Nordpool. W przypadku ogrzewania miejskiego będzie to cena, z jaką końcowy użytkownik oleju lub energii elektrycznej (w zależności od tego, która z tych cen będzie niższa) zetknie się podczas podejmowania decyzji o pomocy państwa. Jeżeli ekonomia projektu oparta jest na dużych kontraktach z klientami, w których ceny odbiegają od obserwowalnej ceny energii elektrycznej i oleju dla końcowego użytkownika, właściwą ceną będą ceny kontraktowe. Odnośnie do produkcji energii elektrycznej niewprowadzanej do sieci użyta będzie cena dla końcowego użytkownika, łącznie z podatkiem.
- 4) Pomoc może obejmować godziwy zysk z zaangażowanego kapitału. Jednakże stopa dyskontowa i premia za ryzyko będzie ustalona dla Enovy przez zewnętrznego eksperta dla każdej gałęzi produkcji energii odnawianej, której to dotyczy.

Należy zauważyć, że norweskie władze przedłożyły Urzędowi sprawozdanie sporządzone przez wyznaczonego niezależnego eksperta – firmę First Securities ASA⁽³¹⁾. Ekspert zastosował model wyceny aktywów trwałych⁽³²⁾ i obliczył stopy dyskontowe wynoszące 7 % dla energii wiatru oraz 6 % dla ogrzewania przesyłowego, bioenergii i wykorzystania energii. Kalkulacja rozumiana jest jako rami, które pozwalają Enovie omówić zastosowanie kapitałowych stóp dyskontowych dla poszczególnych projektów. W szczególności, tzw. wartość beta może być wyższa, w zależności od ryzyka projektu⁽³³⁾, i prowadzić do wyższych stóp dyskontowych.

Stopa procentowa i premia za ryzyko będzie co roku weryfikowana i aktualizowana przez norweskie władze. Jeśli zaistnieją nieoczekiwane zmiany, które znacząco wpływają na stopę dyskontową występującą pomiędzy corocznymi aktualizacjami, norweskie władze dokonają odpowiedniej nadzwyczajnej korekty stopy dyskontowej. Jednak znajduje

to zastosowanie tylko wówczas, gdy są powody, aby uważać, że zmiana ma charakter trwały.

- 5) Kwalifikującymi się kosztami inwestycyjnymi będą te, które są wymienione w decyzji Komisji N 75/2002 – Finlandia⁽³⁴⁾. Norweskie władze stwierdzają, że od 1 stycznia 2005 r. Enova zaakceptowała tylko takie koszty jako kwalifikujące się.
- 6) Nie będzie udzielona żadna pomoc, która przekracza sumę niezbędną do uruchomienia projektu. Oznacza to, że w przypadku *ujemnej* aktualnej wartości netto wynikającej z kalkulacji aktualnej wartości netto dokonanej według parametrów określonych w pkt 2) powyżej pomoc państwa będzie udzielona tylko w celu zapewnienia osiągnięcia przez projekt prognozy rentowności, tj. doprowadzenia aktualnej wartości netto do zera.
- 7) Projekt o obliczonej zerowej stopie lub dodatniej aktualnej wartości netto bez pomocy nie będzie kwalifikował się do jakiegokolwiek pomocy.
- 8) Z wyjątkiem wsparcia dla biomasy, wsparcie udzielone w ramach tego programu nigdy nie przekroczy prognozy ustalonego w sekcji D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska. Sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska ogranicza wsparcie do różnicy pomiędzy ceną rynkową a kosztami produkcji ograniczonymi amortyzacją instalacji, przy czym amortyzację instalacji należy rozumieć wyłącznie jako koszty inwestycyjne. Pomoc może również obejmować uczciwą stopę zwrotu, gdy Norwegia może wykazać, że jest to niezbędne, biorąc pod uwagę słabą konkurencyjność niektórych źródeł energii odnawialnej.

⁽³¹⁾ First Securities jest ważnym graczem na norweskim rynku papierów wartościowych.

⁽³²⁾ Metoda, która przedstawia zysk z kapitału skorygowany o ryzyko w funkcji ryzyka portfela rynkowego oraz ryzyka danego majątku (projektu).

⁽³³⁾ Wzór zastosowany przez First Securities jest następujący: $R_E = R_F + \beta (R_M - R_F)$, gdzie R_F oznacza norweskie obligacje długoterminowe, β stanowi ryzyko indywidualnego projektu, R_M jest spodziewanym zwrotem portfela rynkowego, $(R_M - R_F)$ jest premią za ryzyko kapitałowe, R_E jest wymaganym zwrotem zainwestowanego kapitału.

⁽³⁴⁾ A) Koszt przygotowania i projektu. B) Koszty budynków, maszyn i urządzeń, koszty instalacji lub koszty poniesione na przystosowanie i prace związane z remontami istniejących budynków, maszyn i urządzeń. C) Do granicznej wartości wynoszącej 10 % kwalifikujących się wydatków projektu, koszty wynikające z zakupu terenu bezpośrednio związanego z inwestycją oraz z budowy linii elektrycznych. D) Koszty wynikające z budowy przewodu rurowego, który ma być podłączony do sieci ogrzewania miejskiego. Koszty poniesione z tytułu budowy sieci dystrybucji ciepła są kwalifikowalne tylko w projektach związanych z nową technologią. E) Koszty prac w zakresie inżynierii lądowej oraz nadzoru prac budowlanych. F) Koszty uprzętnięcia terenu i prac ziemnych. G) Koszty rozruchu oraz koszty wynikające ze szkolenia personelu obsługi wymaganego do rozruchu. W tym kontekście, rozruch odnosi się do działania związanego z uruchomieniem, testowaniem i regulacją systemu lub urządzenia po raz pierwszy w celu zapewnienia, że funkcjonuje ono zgodnie z wyspecyfikowanymi osiągnięciami. H) Koszty rozpowszechniania informacji dotyczących projektu. I) Koszty monitorowania inwestycji. J) Koszty związane z badaniami wykonalności dla różnorodnych typów projektów (pensje dla uczestników projektu oraz pośrednie koszty robocizny, urządzenia, akcesoria, oprogramowanie, wyjazdy, rozpowszechnianie informacji, inne koszty bezpośrednie lub ogólne). Koszty ogólne otrzymującego pomoc, odsetki płacone w trakcie budowy, opłaty za przestrzeganie oraz potrącone podatki nie będą kwalifikować się. Patrz przypis 26 powyżej.

- 9) Zgodnie z przyjętą przez Enovę metodyką obliczania poziomów pomocy, maksymalna suma pomocy udzielonej przez Enovę będzie ograniczona do kosztów inwestycyjnych. Projekty wytwarzające ujemny wskaźnik EBITDA⁽³⁵⁾ w normalnych warunkach operacyjnych, w czasie inwestycji, nie będą mogły otrzymać w ogóle żadnej pomocy. Stopą dyskontową zastosowaną do tego celu będzie stopa dyskontowa użyta przez Enovę, wspomniana w sekcji 9.1 pkt 4) niniejszej decyzji.
- 10) Dla biomasy, mogłaby być udzielona pomoc operacyjna przekraczająca koszty inwestycyjne. Jednak w żadnych okolicznościach nie zostanie udzielona większa pomoc operacyjna niż przewidziana w sekcji D.3.3.1 pkt 55)⁽³⁶⁾ wytycznych ochrony środowiska.
- 11) Z punktu widzenia wsparcia w ramach systemu, biomasa będzie definiowana jako „ulegająca rozkładowi biologicz-

nemu część produktów, odpadów lub pozostałości z rolnictwa (w tym substancji roślinnych i zwierzęcych), leśnictwa i pokrewnych gałęzi przemysłu, jak również ulegająca rozkładowi biologicznemu część odpadów przemysłowych i komunalnych” (patrz art. 2 lit. b) dyrektywy 2001/77/WE). W przypadku wsparcia bioenergii, która zawiera źródła inne niż biomasa, pomoc operacyjna określona w pkt 10 powyżej udzielana jest tylko dla tej części, która zawiera biomasę. Wsparcie innych części było ograniczone do wsparcia inwestycyjnego zdefiniowanego w pkt 5).

- 12) Program będzie ograniczony do 1 stycznia 2011 r.

Norweskie władze przedstawiły również następujące dane dotyczące kosztów operacyjnych oraz dane dotyczące produkcji energii odnawialnej i konwencjonalnej.

Całkowite wydatki eksploatacyjne, NOK/kWh

Technologia	Koszty operacji i konserwacji	Paliwo	Całkowite wydatki eksploatacyjne
Dane liczbowe ze sprawozdania IEA: aktualizacja na rok 2005 przewidywanych kosztów wytworzenia energii elektrycznej			
Węgiel	0,034–0,068	0,076–0,152	0,11–0,22
Gaz	0,023–0,031	0,187–0,249	0,21–0,28
Połączona produkcja ciepła i energii			0,17–0,44
Dane liczbowe ze sprawozdania NVE: koszty produkcji energii i ciepła w 2002 r.			
Energia wiatru	0,05		0,05
Dane liczbowe z portfela projektu Enovy (przykłady)			
Energia wiatru	0,05–0,10	0	0,05–0,10
Bioenergia	0,07–0,15	0,2–0,3	0,27–0,45
Nowa energia odnawialna			0,05
Ogrzewanie miejskie			0,05–0,10

9.2. Środki oszczędności energii

Odnosnie do zgłoszonego systemu norweskie władze twierdzą, że kalkulacja w oparciu o aktualną wartość netto powinna być również przyjęta do obliczania wsparcia dla środków oszczędności energii. Jednak norweskie władze zaproponowały następujące zmiany do przyszłego zastosowania środków wsparcia dla oszczędności energii:

⁽³⁵⁾ EBITDA jest to zysk obliczony z pominięciem obciążeń odsetkowych i podatkowych oraz amortyzacji. Obejmuje on dopływ środków pieniężnych netto z działalności operacyjnej, przed wpływem kapitału obrotowego.

⁽³⁶⁾ Zgodnie z sekcją D.3.3.1 pkt 55) Wytycznych ochrony środowiska, biomasa – która ma wyższe koszty operacyjne – może otrzymać pomoc operacyjną, która przekracza sumę inwestycji, jeżeli państwo EFTA może wykazać, że łączne koszty poniesione przez przedsiębiorstwa po amortyzacji instalacji są nadal wyższe od cen rynkowych energii.

Norweskie władze będą obliczać pomoc inwestycyjną dla środków oszczędności energii według sekcji D.1.3 pkt 25)⁽³⁷⁾ wytycznych ochrony środowiska w połączeniu z sekcją D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska, tj. koszty inwestycyjne projektu będą ściśle ograniczone do dodatkowych kosztów inwestycyjnych niezbędnych do spełnienia celów ochrony środowiska. Oznacza to, że koszty inwestycji w oszczędność energii będą porównane do kosztów technicznie

⁽³⁷⁾ Zgodnie z sekcją D.1.3 pkt 25) Wytycznych ochrony środowiska, środki oszczędności energii mogą być wsparte według podstawowej stawki wynoszącej 40 % kwalifikujących się kosztów. Zgodnie z sekcją D.1.7 pkt 32) Wytycznych ochrony środowiska, wsparcie musi być ograniczone do dodatkowych kosztów inwestycyjnych. Kwalifikujące się koszty obliczane są bez uwzględniania korzyści wynikających ze wzrostu mocy, oszczędności kosztów uzyskanych w ciągu pierwszych pięciu lat okresu użytkowania inwestycji oraz dodatkowej produkcji pomocniczej w ciągu tego pięcioletniego okresu.

porównywalnej inwestycji, która nie zapewnia tego samego stopnia ochrony środowiska. W przypadkach inwestycji w dodatkowe urządzenia i procedury nieposiadające innej funkcji poza oszczędnością energii, gdy nie istnieje żadna alternatywna porównywalna inwestycja, koszty porównywalnej inwestycji ustala się na poziomie zera. Koszty wymiany maszyn po to, aby spełniały wymagane norweskie normy, nie kwalifikują się do wsparcia.

- 1) Koszty będą obliczane bez uwzględniania korzyści wynikających ze wzrostu mocy, oszczędności kosztów uzyskanych w ciągu pierwszych pięciu lat okresu użytkowania inwestycji oraz dodatkowej produkcji pomocniczej w ciągu tego okresu.
- 2) Kwalifikujące się koszty będą ograniczone do kosztów inwestycyjnych. W tym względzie, kwalifikujące się koszty będą takie same, jak wymienione przez Komisję Europejską w jej decyzji N 75/2002 – Finlandia⁽³⁸⁾. Od 1 stycznia 2005 r. norweskie władze uznają tylko takie koszty za kwalifikujące się.
- 3) Suma pomocy będzie ograniczona do 40 % dodatkowych kosztów obliczonych według powyższych parametrów i nie będzie udzielana jakakolwiek pomoc operacyjna w ramach tego projektu. Zgodnie z sekcją D.1.5 pkt 3) wytycznych ochrony środowiska, dla małych i średnich przedsiębiorstw pomoc mogłaby być zwiększona o 10 punktów procentowych. W tym celu, małe i średnie przedsiębiorstwa będą zdefiniowane zgodnie z rozdziałem 10.2 wytycznych Urzędu dotyczących pomocy dla mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw.
- 4) Norweski rząd zadba o to, by całkowita pomoc – jeśli będzie połączona z innymi publicznymi dotacjami – nie przekroczyła wyżej wymienionych limitów.
- 5) Program będzie ograniczony do 1 stycznia 2011 r.

9.3. Wsparcie dla nowych technologii energetycznych

Norweskie władze stwierdzają, że projekty dotyczące nowych technologii, jeśli chodzi o projekty w zakresie energii odnawialnej, mają być wspierane zgodnie z zasadami dotyczącymi wspierania produkcji i wykorzystania produkcji energii odnawialnej (metoda NPV). Jeśli chodzi o technologie efektywności energetycznej, stosowane będą mechanizmy kalkulacji dla mechanizmów oszczędności energii. Wsparcie będzie obejmować, między innymi, projekty, które wcześniej były tylko testowane w laboratoriach, mają ograniczone wykorzystanie lub są opracowane dla warunków innych niż panujące w Norwegii i wymagają dososowania.

Projekty przedkonkurencyjne, wchodzące w zakres wytycznych Urzędu w sprawie pomocy państwa dotyczących badań

i rozwoju, będą zgłaszane indywidualnie. Projekty, które stanowią unowocześnienie istniejących produktów lub asortymentu produkcji nie będą wspierane. To samo dotyczy projektów, które zostały już rozpoczęte lub dla których podjęto decyzję o uruchomieniu.

9.4. Środki informacyjne i edukacyjne w dziedzinie efektywności energetycznej

Norweskie władze potwierdziły, że programy dotyczące materiałów dydaktycznych i koncepcji nauczania, kursów kształcących dla personelu technicznego oraz działań następczych na miejscu zakończyły się 1 stycznia 2005 r. Jeżeli te lub podobne projekty będą miały być podjęte w przyszłości, zostaną one zawczasu zgłoszone Urzędowi.

Norweskie władze potwierdziły dalej, że program szkolenia dla jednostek publicznych dotyczy tylko publicznej funkcji lokalnych gmin miejskich (patrz również sekcja I.5.6 niniejszej decyzji).

9.5. Różne

Norweskie władze potwierdziły dalej, że wsparcie jest zastosowane w sposób niedyskryminujący również w stosunku do zagranicznych inwestorów i że będą one regularnie składać do Urzędu sprawozdania o stosowaniu programu. Władze norweskie przekazały Urzędowi pismo przedstawiające osiem przykładów zagranicznych podmiotów gospodarczych, które otrzymały wsparcie w ramach Funduszu Energetyki.

10. Podstawy do wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego

W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd przyjął pogląd, że środki dotyczące oszczędności energii, wsparcia nowych technologii energetycznych oraz wsparcia dla inwestycji w produkcję energii odnawialnej stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG. Odnośnie do środków dotyczących informacji i edukacji (w tym również usług doradczych i konsultacyjnych) Urząd zwrócił uwagę, że z wyjątkiem informacyjnej linii pomocy oraz być może wizytacji na miejscu, Fundusz działał w dużej mierze na zasadzie uznaniowej. Stwierdził ponadto, że ta swoboda uznania zamieniła środki wsparcia w środki selektywne, zamiast ogólnych. Ustalono, że wszystkie środki zakłócają lub grożą zakłóceniem konkurencji i wpływają na wymianę handlową pomiędzy stronami kontraktu. Ponieważ pomoc w odniesieniu do Funduszu Energetyki nie została w porę zgłoszona Urzędowi, stanowiła ona pomoc udzieloną bezprawnie w rozumieniu art. 1 lit. f) części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

Jeśli chodzi o ocenę zgodności ze wspólnym rynkiem, Urząd dokonał rozróżnienia między Funduszem Energetyki w zgłoszonej postaci a systemem z poprawkami zaproponowanymi przez norweskie władze.

⁽³⁸⁾ Patrz sekcja I.9.1 pkt 5) oraz przypis 35 w niniejszej decyzji.

System w zgłoszonej postaci

W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd wyraził wątpliwości co do tego, czy wsparcie inwestycyjne dla produkcji energii odnawialnej mogło być uzasadnione na podstawie wytycznych ochrony środowiska. W szczególności, Urząd zwrócił uwagę, że wsparcie nie było oparte o metodykę „dodatkowego kosztu” przedstawioną w sekcji D.1.3 pkt 27) oraz w sekcji D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska. Natomiast zidentyfikował potrzebę pomocy przez przeprowadzenie kalkulacji projektu w oparciu o aktualną wartość netto. Urząd ustalił, iż nie było wystarczających gwarancji, że wsparte będą tylko koszty związane z inwestycją. Ponadto, nie było mechanizmu wykluczającego nadmierną rekompensatę. Urząd zwrócił uwagę, że dla środków oszczędności energii, w przeciwieństwie do projektów dotyczących energii odnawialnej, wytyczne ochrony środowiska trzymają się ściśle wielkości wsparcia w wysokości 40 % kwalifikujących się kosztów inwestycyjnych. Przy zastosowaniu przez norweskie władze kalkulacji w oparciu o aktualną wartość netto nie było pewne, czy próg ten będzie respektowany. Dla projektów dotyczących technologii energetycznej, jak również dla audytów energetycznych, Urząd potrzebował więcej informacji. Odnośnie do środków wsparcia informacyjnego i edukacyjnego Urząd zwrócił uwagę, że program pomocy w tym względzie nie był ograniczony do wsparcia *de minimis* (choćby wsparcie dla niektórych z projektów mogło pozostawać poniżej progu) ani też ograniczony do małych lub średnich przedsiębiorstw. Na tej podstawie w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd doszedł do wstępnego wniosku, że system w zgłoszonej postaci nie jest zgodny z przepisami EOG dotyczącymi pomocy państwa.

System z poprawkami zaproponowanymi przez norweskie władze

W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd rozpatrzył również poprawki zaproponowane przez norweskie władze. Stwierdził on, że zbada dalej, czy koncepcja polegająca na oparciu pomocy na kalkulacji rozpatrywanego projektu na podstawie aktualnej wartości netto mogłoby być przyjęte, gdyby norweskie władze postanowiły ograniczyć pomoc do różnicy pomiędzy ceną rynkową a kosztami produkcji, patrz sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska. Urząd był również zainteresowany tym, w jaki sposób wymóg zawarty w sekcji D.3.3.1 pkt 54) zdanie trzecie wytycznych ochrony środowiska ma być zastosowany w praktyce przez norweskie władze. W sekcji tej ustalono, że z chwilą otrzymania wsparcia dalsza energia produkowana przez zakład nie będzie już kwalifikować się do jakiegokolwiek dalszej pomocy. Urząd wyraził również wątpliwości odnośnie do wsparcia projektów, których aktualna wartość netto po otrzymaniu wsparcia od Enovy będzie nadal ujemna z powodu wysokich kosztów operacyjnych.

Urząd nie był w stanie wyrobić sobie ostatecznego poglądu na temat wsparcia dla nowych technologii energetycznych oraz środków edukacyjnych, jak również na temat usług doradczych i konsultacyjnych (audytów energetycznych).

11. Komentarze stron trzecich

Urząd otrzymał jeden komentarz od stron trzecich do swojej decyzji o wszczęciu. Niemieckie Ministerstwo Środowiska, Ochrony Przyrody i Bezpieczeństwa Jądrowego stwierdza, że nie ma możliwości wyraźnego zidentyfikowania właściwego rynku oraz ustalenia, czy wspierane przedsiębiorstwa rzeczywiście konkurowałyby z niewspieranymi i uzyskały przewagę. Niemieckie ministerstwo stwierdza dalej, że zasada ustalania dodatkowych kosztów produkcji energii odnawialnej nie jest przydatna do określania sumy pomocy, o ile nie ma ogólnej stosowalnej i jasno określonej definicji pojęcia dodatkowych kosztów. Odnośnie do 40 % progu dla intensywności pomocy niemieckie ministerstwo uważa, iż często nie będzie to dawać prywatnemu inwestorowi wystarczającego bodźca do działania, gdyż musiałby on przejąć 60 % kosztów. Można by więc zastanawiać się, czy wsparcie nie powinno być oparte raczej na proporcji całkowitych kosztów inwestycyjnych. Niemieckie ministerstwo stwierdza, że niektóre wady wytycznych ochrony środowiska pod tym względem zostały już wyeliminowane przez konkretną praktykę Komisji.

12. Uwagi władz norweskich

Odnośnie do istnienia pomocy państwa, w swojej odpowiedzi z 15 lipca 2006 r. norweskie władze uznały, że Urząd stosuje zbyt rygorystyczne kryterium selektywności, które nie pozostawia możliwości jakiegokolwiek swobody decydowania w przypadku programów, które są zasadniczo otwarte dla wszystkich przedsiębiorstw. Co do wsparcia dla materiałów dydaktycznych, Enova cieszyła się swobodą decydowania o odrzuceniu tylko takich projektów, które nie spełniały celów programu lub nie mogły zapewnić dostatecznej jakości. Te kryteria minimum miały zatem obiektywny charakter.

Norweskie władze twierdzą ponadto w powyższym piśmie, że Urząd powinien był dokonać oceny zgodności Funduszu Energetyki ze wspólnym rynkiem bezpośrednio na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG, jak uczyniła to Komisja w przypadku brytyjskiego funduszu gwarancji leasingowych WRAP⁽³⁹⁾.

Co się tyczy oceny zgodności wsparcia inwestycyjnego dla produkcji energii odnawialnej ze wspólnym rynkiem, norweskie władze stwierdzają, że dla zgłoszonej produkcji energii odnawialnej zawarty w systemie element konkurencji pomiędzy różnymi projektami wyklucza wszelką nadmierną rekompensatę. Ponadto, porozumienie pomiędzy Enovą a ministerstwem stwierdza, że wszelka udzielona pomoc musi być zgodna z porozumieniem EOG. Jeśli chodzi o ujęcie kosztów, które mogły nie być kwalifikowane, norweskie władze stwierdzają, że dotyczyłoby to jedynie niewielkiego ułamka kosztów.

⁽³⁹⁾ Decyzja Komisji z 11 listopada 2003 r. w sprawie pomocy państwa, którą Zjednoczone Królestwo planuje dostarczyć w ramach Funduszu dotacji na ochronę środowiska WRAP oraz Funduszu gwarancji leasingowych WRAP (Dz.U. L 102 z 7.4.2004, s. 59).

Przez cały czas fazy wstępnego dochodzenia oraz w swojej odpowiedzi z 15 lipca 2006 r. norweskie władze wskazują, że Norwegia ma przed sobą inną sytuację energetyczną niż większość europejskich państw, gdyż ponad 99 % jej krajowej produkcji energii elektrycznej wywodzi się z hydroenergii. Hydroenergia ma inną strukturę kosztów i inne poziomy kosztów niż produkcja tradycyjnej energii w pozostałej części Europy w oparciu o węgiel, gaz i energię jądrową. Porównanie z hydroenergią do kalkulacji dodatkowych kosztów produkcji nowej energii odnawialnej na podstawie wytycznych nie jest, w opinii norweskich władz, wykonalne. Istnieją dalsze istotne zalety zastosowania wybranej metodyki. Po pierwsze, metoda aktualnej wartości netto jest metodyką powszechnie stosowaną w sektorze energetycznym, jak również w innych sektorach przemysłu. Przez odniesienie do ceny rynkowej wybiera się cel oraz łatwo dostępne kryteria. Używając tej metody do wszystkich projektów ubiegających się o wsparcie Enova może porównywać projekty konkurujące o pomoc państwa na równej zasadzie i udzielać wsparcia tym projektom, które mają najlepszy stosunek pomoc/korzyść dla środowiska. Po drugie, metoda zapewni, że projektowi przyznana zostanie tylko suma niezbędna do umożliwienia mu wejścia na rynek.

Norwegia stwierdza, że gdyby ściśle zastosować się do wytycznych ochrony środowiska, norweskie władze musiałyby uzupełnić program pomocy inwestycyjnej programem pomocy operacyjnej, dla którego pomoc zostałaby również postanowiona ostatecznie na podstawie kalkulacji w oparciu o aktualną wartość netto. Tak udzielona pomoc operacyjna byłaby *de facto* programem pomocy inwestycyjnej, gdzie dotacja byłaby wypłacona w ratach zamiast w postaci ryczałtu, bez jakiegokolwiek istotnej różnicy w możliwości wsparcia, lecz programem mniej przejrzystym i, pod względem administracyjnym, bardziej skomplikowanym⁽⁴⁰⁾. W systemie w zgłoszonej postaci Enova uczestniczyłyby tylko w inwestycyjnej fazie projektu.

Norweskie władze w swojej odpowiedzi z 15 lipca 2006 r. zgadzają się z ustaleniem Urzędu zawartym w decyzji o wszczęciu, że metoda Enovy na ogół daje w efekcie pomoc inwestycyjną, która jest niższa lub równa dodatkowym kosztom inwestycyjnym instalacji energii odnawialnej. Jednak norweskie władze sprzeciwiają się ustaleniu pułapu amortyzacji instalacji. Zignorowałyby to fakt, iż projekty są również uprawione do uczciwej stopy zwrotu, co zostało przewidziane w wytycznych Urzędu dotyczących ochrony środowiska (sekcja D.3.3.1 pkt 54)) i zastosowane w decyzji Komisji dotyczącej projektu energii wiatru przybrzeżnego Q7⁽⁴¹⁾. Ponieważ odpowiedni poziom stopy zwrotu będzie ustalony na podstawie wniosków niezależnego eksperta, norweskie władze dowodzą, że nie ma niebezpieczeństwa nadmiernej rekompensaty powstałej w wyniku zbyt hojnych stóp zwrotu.

⁽⁴⁰⁾ Patrz również sekcja „Informacje przedstawione przez Norwegię” w decyzji Urzędu 122/05/COL, strona 12 i nast.

⁽⁴¹⁾ Pomoc państwa N 707/2002 – *Niderlandy*, MEP wspierające odnawialną energię.

Jeśli chodzi o wymóg, aby wspierany projekt nie otrzymywał żadnej dodatkowej pomocy, patrz sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska, norweskie władze zgadzają się, że powinno być ograniczenie wsparcia udzielanego przez Fundusz Energetyki. Norweskie władze stwierdzają, że ograniczenie takie zapewnią dwa mechanizmy. Po pierwsze, gdy Enova będzie oceniać projekt, brany będzie pod uwagę cały znany dochód (przepływ środków pieniężnych), bez względu np. na inne rządowe wsparcie kwalifikowane jako pomoc państwa. Elementy te będą uwzględnione odpowiednio po stronie dochodu lub kosztów i w rezultacie zmniejszą potrzebę dalszego wsparcia przez Enovę. Po drugie, w odniesieniu do możliwego wprowadzenia systemu zielonych certyfikatów, norweskie władze przytaczają klauzulę w kontrakcie, który będzie zawarty z otrzymującym pomoc, zgodnie z którą otrzymujący pomoc musi spłacić z odsetkami wszelką pomoc otrzymaną z Funduszu Energetyki, jeśli wejdzie na rynek certyfikatów.

Norweskie władze, podczas formalnego badania programu, zaproponowały poprawkę w odniesieniu do projektów, które – nawet przy wsparciu otrzymanym z Funduszu Energetyki – miałyby ujemną aktualną wartość netto. Poprawka ta jest już zawarta w sekcji I.9.1 pkt 9) niniejszej decyzji i stwierdza, że projekty charakteryzujące się ujemną wartością EBIDTA, w normalnych warunkach operacyjnych w czasie inwestycji, nie będą w stanie otrzymać w ogóle żadnej pomocy.

II. OCENA

1. Pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG

Artykuł 61 ust. 1 porozumienia EOG ma następujące brzmienie:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w niniejszym Porozumieniu, wszelka pomoc przyznawana przez państwa członkowskie WE, państwa EFTA lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z funkcjonowaniem niniejszego Porozumienia w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Umawiającymi się Stronami.”

1.1. Obecność zasobów państwowych

Zgodnie z art. 61 porozumienia EOG środek musi być przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych. W niniejszym przypadku wsparcie rozmaitych projektów inwestycyjnych odbywa się poprzez dotacje, które są finansowane z budżetu państwa oraz z podatku nałożonego na taryfę dystrybucyjną. Finansowanie za pośrednictwem przydzielonych środków budżetowych spełnia kryterium „zasobów państwowych”.

W odniesieniu do wpływów z podatku za dystrybucję Urząd zwraca uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem i praktyką Komisji Europejskiej zasoby państwowe wchodzą w grę, gdy pieniądze są przekazywane przez fundusz i gdy fundusz jest ustanowiony przez państwo oraz gdy fundusz jest zasilany składkami wprowadzonymi lub zarządzanymi przez państwo⁽⁴²⁾. W tym względzie należy ustalić, czy państwo sprawowało kontrolę nad pieniędzmi, o których mowa⁽⁴³⁾. Aby aktywa były uznane za zasoby państwowe wystarczy, że są one stale pod kontrolą organów publicznych⁽⁴⁴⁾.

Fundusz Energetyki został ustanowiony przez państwo norweskie. Fundusz Energetyki jest administrowany przez organ publiczny, Enovę, który jest własnością państwa norweskiego za pośrednictwem Ministerstwa Ropy Naftowej i Energii. Fundusz został ustanowiony w celu osiągnięcia przez Norwegię celu polityki oraz przyczynienia się do osiągnięcia celów energetycznych zawartych w Protokole z Kioto. W tym celu państwo norweskie wprowadza w drodze rozporządzenia obowiązkowy podatek (patrz sekcja 1.3 niniejszej decyzji), który ma finansować Fundusz. Poziom tego podatku jest jednocześnie ustalony przez państwo. Wpływy z podatku są przekazywane bezpośrednio do Funduszu Energetyki, który rozdziela je na wybrane projekty. Dlatego Urząd uważa, iż norweskie państwo sprawuje stałą kontrolę nad podatkiem i że kwalifikuje się on do kategorii zasobów państwowych w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG.

1.2. Sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów

Aby kwalifikować się jako pomoc w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, środek musi ponadto, po pierwsze, nadawać odbiorcy przywileje, które zwalniają go od opłat zwykle wydatkowanych z jego budżetu. Po drugie, środek pomocy musi być selektywny w tym, iż sprzyja „niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów”. W poniższym dokonane zostanie rozróżnienie między programami pomocy inwestycyjnej, w tym audytami energetycznymi, a środkami edukacyjnymi/dydaktycznymi.

1.2.1. Ogólna uwaga: ocena programu Funduszu Energetyki jako takiego, a nie indywidualnych dotacji w ramach programu

W niniejszym przypadku, opisane poniżej środki pomocy mogły w niektórych sytuacjach być udzielone bardziej osobom

indywidualnym niż przedsiębiorstwom (np. w przypadku niektórych środków dydaktycznych i edukacyjnych) lub mogły dotyczyć bardziej działalności edukacyjnej niż gospodarczej. Jednakże, żaden z wielu środków wsparcia nie był formalnie (na mocy przepisów prawa lub wytycznych administracyjnych) ograniczony do indywidualnych osób lub określonych typów działalności⁽⁴⁵⁾. Wsparcie mogło być udzielone np. prywatnym podmiotom edukacyjnym, które mogły prowadzić działalność gospodarczą, bądź być skierowane do niektórych sektorów przemysłowych (np. budownictwa).

Obecne zgłoszenie i ocena zajmuje się Funduszem Energetyki jako takim, a nie indywidualnymi dotacjami w ramach niego. Dlatego nie ma potrzeby, aby Urząd oceniał – dla swojej oceny programu Funduszu Energetyki jako takiego⁽⁴⁶⁾ – np. czy wsparcie w indywidualnych przypadkach udzielone organizacjom niedochodowym i jednostkom edukacyjnym dotyczyło (gospodarczej) działalności przedsiębiorstwa. Ponieważ program Funduszu Energetyki nie zawierał żadnych ograniczeń w tym względzie, wniosek Urzędu brzmi więc, że – z wyjątkiem podanym poniżej – wsparcie w ramach programu zostało skierowane do przedsiębiorstw.

Wsparcie przyznane sektorowi publicznemu na realizację środków efektywności energetycznej w ramach publicznej funkcji teże jednostki nie stanowi pomocy państwa. Dotyczy to w szczególności programu dotyczącego środków efektywności energetycznej dla gmin miejskich. Wsparcie to nie zawiera pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, o ile jest ograniczone, jak potwierdzają norweskie władze, do funkcji jednostki publicznej wspieranego odbiorcy.

1.2.2. Wsparcie inwestycyjne (produkcja energii odnawialnej, środki oszczędności energii, nowa technologia energetyczna oraz audyty energetyczne)

Dotacje na wyżej wymienione inwestycje dają odbiorcom korzyść w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG przez umożliwienie im inwestowania w produkcję energii odnawialnej lub inwestowanie w środki, które zmniejszają ich zużycie energii bądź umożliwiają przedsiębiorstwu (w przypadku audytów energetycznych poprzez zwiększone kompetencje i analizę energii) efektywniej wykorzystywać energię, a przez to obniżyć zwykle koszty bieżące przedsiębiorstwa.

⁽⁴²⁾ Sprawa 173/73 *Włochy przeciwko Komisji* [1974] Zb.Orz. 709, sprawa 78/76 *Steinike przeciwko Niemcom* [1977] Zb.Orz. 595, decyzja Komisji N 707/2002 – *Niderlandy*, patrz powyżej przypis 42; N 490/2000 – *Włochy*, Koszty osieroczone w sektorze energii elektrycznej.

⁽⁴³⁾ Rzecznik generalny Jacobs w sprawie C-379/98 *Preussen Elektra przeciwko Schleswig AG* [2001] Zb.Orz. I-2099 pkt 165.

⁽⁴⁴⁾ Patrz sprawa T-67/94 *Ladbroke Racing Ltd przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich* [1998] Zb. Orz. II-1, pkt 105 i nast. W tym względzie nie ma wątpliwości, że środek można przypisać państwu, które wprowadziło opłatę. Jest to sytuacja, która różni się od systemu omówionego w sprawie C-345/02 *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV i Rinck Opticiëns BV przeciwko Hoofdbedrijfschap Ambachten* [2004] Zb.Orz. I-7139, która dotyczyła oskarżenia rozstrzyganego przez radę profesjonalistów.

⁽⁴⁵⁾ Urząd chciałby jednak wskazać, że dla ustalenia, czy pomoc była skierowana do „przedsiębiorstwa” nie bierze się pod uwagę statusu prawnego lub formy organizacyjnej jednostki, lecz ustala się jakość przedsiębiorstwa według działalności, która jest wspierana, sprawa C-41/90 *Höfner and Elser przeciwko Macotron* [1991] Zb.Orz. I-979; np. również organizacje niedochodowe mogą prowadzić działalność gospodarczą i konkurować z innymi, patrz np. sprawa 78/76 *Steinike & Weinlig*, patrz powyżej przypis 43, oraz sprawa C-67/96 *Albany, International BV przeciwko Stichting Bedrijfspensiofondsen Textielindustrie*, [1999] Zb.Orz. I-5751.

⁽⁴⁶⁾ Jeżeli wsparcie stanowi pomoc, co będzie ustalone poniżej, Fundusz Energetyki będzie stanowił program pomocy. Patrz definicja programu pomocy zawarta w art. 1 lit. d) część II Protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

Wsparcie jest również selektywne. Podobnie jak w przypadku wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej, wsparcie odnosi się do określonej kategorii producentów energii.

Selektywność istnieje również w odniesieniu do innych środków, gdyż dotacje są rozdzielane tylko do niektórych przedsiębiorstw wybranych przez Enovę po porównaniu projektów podczas procesu składania wniosków i postanowieniu, który projekt z tury wniosków jest najbardziej efektywny i ma być wsparty. Jak dowodzi orzecznictwo⁽⁴⁷⁾, w sytuacji w której Fundusz cieszy się „*pewnym zakresem uznania, który umożliwia mu dostosowanie swojej pomocy finansowej z uwzględnieniem szeregu czynników, takich jak, w szczególności, wybór beneficjentów, suma pomocy finansowej oraz warunki, na jakich jest ona dostarczana, (...) system może stawiać niektóre przedsiębiorstwa w bardziej korzystnej sytuacji niż inne*”⁽⁴⁸⁾. Nie może być pewne to, że każdemu projektowi, który spełnia kryteria ubiegania się o wsparcie zostanie przyznane wsparcie, gdyż zależy to od innych projektów konkurujących z nim w procesie składania wniosków oraz od sumy pieniędzy, jaką Enova jest skłonna przydzielić w ramach konkretnej rundy ocen projektów. Ponieważ Enova ma swobodę decydowania o tym, jak często i jakie rodzaje zaproszeń do składania projektów organizuje, system daje Enovie margines uznania wystarczający do tego, by sprawić, aby środki wsparcia były selektywne⁽⁴⁹⁾.

Ponadto, w przypadku audytów energetycznych, istnieje dodatkowy element selektywności polegający na tym, że program (tekst programu na rok 2003, patrz powyżej sekcja I.5.6 niniejszej decyzji) był skierowany do właścicieli prywatnych i publicznych budynków o powierzchni całkowitej ponad 5 000 metrów kwadratowych oraz do przedsiębiorstw przemysłowych.

1.2.3 Programy informacyjne i edukacyjne w dziedzinie efektywności energetycznej

Urząd jest zdania, że selektywność nie występuje w przypadku **informacyjnej linii pomocy** Enovy, gdzie porada na temat efektywności energetycznej może być udzielana każdemu zainteresowanemu poradą na temat efektywności energetycznej, przy czym Enova nie ma możliwości korzystania ze swobody uznania w tym celu.

Pomoc państwa nie występuje ponadto w **wizytacjach na miejscu**, jeśli chodzi o prywatne gospodarstwa domowe, gdyż

⁽⁴⁷⁾ Sprawa C-241/94 *Komisja przeciwko Francji* [1996] Zb.Orz. I-4551, pkt 23.

⁽⁴⁸⁾ Patrz również rzecznik generalny Jacobs w sprawie C-256/97 *DM Transport S.A.* [1999] Zb.Orz. I-3913, pkt 39 i 40.

⁽⁴⁹⁾ Potwierdza to dokonana przez Enovę jej własna ocena swojej roli przedstawiona na jej internetowej stronie, gdzie stwierdziła ona: „*Enova cieszy się znaczną swobodą w zakresie wyboru i składu swoich strategicznych celów i środków polityki*”.

wsparcie w takich sytuacjach nie jest przyznawane przedsiębiorstwom w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG. Ponadto, nawet w przypadku efektywnego wykorzystania energii w budynkach komercyjnych Urząd nie stwierdza zaangażowania pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, gdyż środek jest otwarty dla każdego zainteresowanego tym, nie dając Enovie ani jej centrom efektywności jakiegokolwiek swobody uznania. Innymi słowy, środek nie spełnia warunku dotyczącego selektywności.

Selektywna korzyść istnieje w odniesieniu do programu wsparcia na opracowanie **materiałów dydaktycznych i kursów edukacyjnych**, gdyż zmniejsza on ponoszone przez opracowującego koszty tworzenia takich materiałów lub programu w porównaniu do innych, którzy nie otrzymują takiego wsparcia. Urząd nie zgadza się z norweskimi władzami co do tego, że stosuje on zbyt rygorystyczne kryterium selektywności do programów dydaktycznych/edukacyjnych. Wsparcie jest, po pierwsze, ukierunkowane na niektóre sektory, np. w programie na 2003 r., między innymi, na prywatnych dostawców usług edukacyjnych lub w programie na 2004 r. na budownictwo. Tekst programu podkreśla, że oferty nauki powinny spełniać potrzeby biznesu, częściowo z udziałem prywatnego przemysłu w finansowaniu programu. Pozostawia to miejsce na rozwój sektorowych rozwiązań. Po drugie, odpowiednie programy pozostawiają jednak Enovie duży margines swobody uznania. Norweskie władze same podkreślają, że konkurencja projektów jest niezbędna. W rezultacie, niektórym projektom może nie zostać udzielone wsparcie, mimo że spełniają pewne obiektywne kryteria, gdyż mogą one przegrać, jeśli inne projekty w odpowiedniej rundzie oceny uzyskają lepszy wynik. Nie ma również gwarancji, że odrzucony projekt zostanie wsparty w następnej rundzie. Ponadto, teksty programów na lata 2003 i 2004 zawierają listę priorytetów, która dalej dowodzi, że niektóre projekty, w szczególności te, które nie należą do projektów, które mają być traktowane priorytetowo, będą miały mniejszą szansę, że zostaną wsparte. Dlatego Urząd uważa, iż wsparcie jest selektywne.

1.3. Zakłócenie konkurencji oraz wpływ na wymianę handlową między umawiającymi się stronami

Aby stanowić pomoc w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, środki muszą zakłócać lub grozić zakłóceniem konkurencji oraz wpływać na wymianę handlową między umawiającymi się stronami.

W niniejszym przypadku środki wzmacniają sytuację konkurencyjną wspieranych przedsiębiorstw na rynkach energii i energii elektrycznej na Europejskim Obszarze Gospodarczym, gdzie faktycznie lub potencjalnie konkurują z innymi producentami energii⁽⁵⁰⁾.

⁽⁵⁰⁾ Np. w stosunku do producentów energii elektrycznej opierających się na tradycyjnych źródłach lub – obecnie – w stosunku do producentów hydroenergii lub innych producentów odnawialnej energii, którzy nie są wspierani przez Enovę; lub przedsiębiorstw, które nie otrzymują wsparcia na stosowanie środków efektywności energetycznej.

Dość znaczna liczba projektów wspartych w przeszłości (patrz sekcja I.6 niniejszej decyzji) mogła wchodzić w zakres ustawy wspomnianej w pkt 1 lit. e) załącznika XV do porozumienia EOG (rozporządzenie Komisji (WE) nr 69/2001 z 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy *de minimis*), ponieważ rozdzielone dotacje znajdują się poniżej progu *de minimis*. Jednakże, nie wszystkie wsparte projekty miały charakter pomocy *de minimis*. Nie było też warunkiem programu, aby tak było.

Ponieważ rynek energii elektrycznej jest w dużym stopniu zliberalizowany i istnieje wymiana handlowa w zakresie produktów energetycznych i energii elektrycznej między państwami EOG (np. Norwegia importuje i eksportuje pewien procent swojej energii elektrycznej), opisane (potencjalne) zakłócenie konkurencji ma miejsce w odniesieniu do innych przedsiębiorstw EOG. Dowodzi tego ponadto fakt, że na giełdzie Nordpool – będącej wspólnymi ramami dla krajów skandynawskich – odbywa się obrót handlowy różnymi rodzajami energii elektrycznej. Zatem system Funduszu Energetyki zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji i wpływa na wymianę handlową między umawiającymi się stronami.

2. Nowa pomoc

Jak wykazano powyżej w sekcji II.1 niniejszej decyzji, system, jaki stwarza Fundusz Energetyki, wiąże się z pomocą w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG. Należy ustalić, czy stanowi on również nową pomoc, która powinna być zostać zgłoszona dostatecznie wcześniej, aby Urząd mógł dokonać oceny, patrz art. 2 części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale. Nowa pomoc jest zdefiniowana jako wszelka pomoc (...), „która nie jest istniejącą pomocą, w tym także zmianami do istniejącej pomocy”, patrz art. 1 lit. c) części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

Norweski rząd stwierdza, że programy połączone w ramach mechanizmu Funduszu Energetyki istniały przed wejściem Norwegii do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Zatem, programy pierwotnie stanowiły istniejącą pomoc w znaczeniu art. 1 lit. b) ii) części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

Za pomocą zgłoszenia, norweskie władze powiadomiły Urząd o zmianach do istniejących programów pomocy. Obejmują one głównie:

- (i) połączenie w 2002 r. istniejących programów w ramach nowo ustanowionego Funduszu Energetyki,

- (ii) nową administrację wsparcia z utworzeniem nowego organu administracyjnego Enovy, zastępując tym samym poprzednio odpowiedzialną Norweską Dyрекcję Zasobów Wodnych i Energetyki,

- (iii) opracowanie przez parlament nowych celów energetyki, co oznacza, że środki w ramach programów powinny obecnie pozwolić osiągnąć wymierne cele efektywności energetycznej i produkcji energii,

- (iv) i wreszcie nowy mechanizm finansowania (podatek od taryfy za dystrybucję energii elektrycznej).

Zmianom tym towarzyszył nowy zbiór przepisów prawnych dotyczących Enovy, mających wpływ na udzielane wsparcie polegający na tym, że środki powinny obecnie pozwalać na osiągnięcie nowych celów polityki uzgodnionych w 2002 r. między norweskim państwem a Enową.

Zmiany te nie miały charakteru czysto technicznego lub administracyjnego (patrz art. 4 ust. 1 decyzji Urzędu z 14 lipca 2004 r.⁽⁵¹⁾), lecz istotnie zmieniały dotychczas istniejący system i jego ramy prawne. Po pierwsze, zgodnie z wyrokiem Trybunału w sprawie *Namur Les Assurances*⁽⁵²⁾, istnienie nowej pomocy musi być ustalone przez odniesienie do przewidujących ją przepisów. W tym względzie należy zwrócić uwagę, że wraz z ustanowieniem Funduszu Energetyki i Enovy przyjęto cały nowy zbiór zasad regulujących wsparcie w ramach Funduszu Energetyki oraz jego finansowanie. Po pierwsze, istniała decyzja parlamentu z 5 kwietnia 2001 r., na mocy której zmieniono ustawę o energetyce z 29 czerwca 1990 r. Decyzja ta upoważniała rząd do zobowiązania dystrybutora energii (za pomocą licencji, „*omsætningskonsesjoner*”) do dodania podatku od taryfy za dystrybucję energii elektrycznej płaconej przez końcowego konsumenta. Podatek ten miał następnie stanowić wkład w finansowanie Funduszu Energetyki. Ówczesne nowo przyjęte rozporządzenie rządu z 10 grudnia 2001 r. określa szczegółowo sposób, w jaki podatek ten powinien być pobierany i przekazywany do Funduszu Energetyki. W propozycjach prowadzących do decyzji parlamentarnej rząd określił nowe i konkretne cele energetyki (patrz sekcja I.4 niniejszej decyzji), których spełnienie powinno zostać osiągnięte w danych ramach czasowych poprzez ustanowienie Funduszu Energetyki oraz Enovy. Cele i sposoby ich osiągnięcia określono dalej w porozumieniu między ministerstwem a Enową. Nowe rozporządzenie o Funduszu Energetyki czyni Fundusz Energetyki podległym Ministerstwu Ropy naftowej i energii i zakłada zarządzanie nim przez Enowę. Dowodzi to, że w latach 2000/2001 przepisy prawne regulujące wsparciem środków efektywności energetycznej zostały znacząco zmienione i uzupełnione.

⁽⁵¹⁾ Decyzja 195/04/COL.

⁽⁵²⁾ Sprawa C-44/93 *Namur-Les Assurances du Crédit* przeciwko *Office National du Duccroire i belgijskiemu państwu* [1994] Zb.Orz. I-3829.

Te zmiany legislacyjne i administracyjne zostały dokonane z zamiarem istotnej zmiany aktualnego systemu wsparcia i stworzenia zupełnie nowego sposobu finansowania środków oszczędności energii oraz produkcji energii odnawialnej⁽⁵³⁾. Połączenie dwóch programów było czymś więcej niż czystą formalnością techniczną, gdyż ich połączenie pod jedną nazwą zostało dokonane po to, aby zapewnić lepiej ukierunkowane wsparcie państwa i osiągnąć konkretne rezultaty w postaci stabilnych polityk energetycznych. W decyzjach o wsparciu projektów trzeba będzie teraz brać pod uwagę to, czy projekty mogą przyczynić się do realizacji nowych celów określonych przez parlament w latach 2000/2001, co jest istotną zmianą w stosunku do poprzedniego mechanizmu wsparcia.

Całkowicie nowa struktura administracyjna zastępuje kompetencje poprzednio odpowiedzialnej Norweskiej Dyrekcji Zasobów Wodnych i Energetyki (NVE) kompetencjami nowo utworzonego organu administracyjnego Enova. Enova jest zobowiązana porozumieniem z ministerstwem do administrowania Funduszem Energetyki tak, aby osiągnąć nowo określone przez parlament cele energetyki oraz do zarządzania Funduszem zgodnie z nowo przyjętym ustawodawstwem. Jest ona ponadto powołana do pobudzania – poprzez administrację funduszami – konkurencji na rynku. Pokazuje to, że Enova nie kontynuuje jedynie pracy NVE, lecz ma powierzone nowe zadania i obowiązki, co jest istotną zmianą poprzednich programów.

Wreszcie, istotne jest, że utworzony został nowy mechanizm finansowania. Zamiast przydzielonych środków budżetowych, środki wspierające są (w coraz większym stopniu) finansowane za pomocą podatku od taryf za dystrybucję, który służy do finansowania Funduszu Energetyki. Choć Norwegia wskazała, iż podatek jako taki został wprowadzony przed wejściem w życie porozumienia EOG, nie zmienia to ustalenia Urzędu, że wprowadzenie nowego mechanizmu finansowania doprowadziło do istotnej zmiany. Przed 2002 r. podatkiem zarządzały przedsiębiorstwa sieci głównie w celu finansowania swoich własnych działań informacyjnych dotyczących efektywności energetycznej. Obecnie podatek jest ustanowiony i kontrolowany przez norweskie państwo, które przeznacza go na finansowanie Funduszu Energetyki. Fundusz może stosować środki finansowe do wszelkich rodzajów środków wspierających, nie ograniczonych do działań informacyjnych⁽⁵⁴⁾. W świetle powyższego Urząd stwierdza, że zmiany systemu finansowania mają znaczący charakter.

⁽⁵³⁾ Patrz w tym względzie interpretacja rzecznika generalnego Fennelly'ego w sprawach C-15/98 i C-105/99 *Republika włoska przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich* [2000] Zb.Orz. II-8855, pkt 61 i nast., który twierdzi, że zmiany legislacyjne muszą znacząco zmienić system, tj. stanowić więcej niż zmianę formalną.

⁽⁵⁴⁾ W odpowiednich propozycjach rządowych, norweskie władze same określiły mechanizm finansowania jako „nowy”.

Opisane zmiany zmieniają program pomocy jako taki, przy czym nie jest on oddzielną częścią istniejących programów⁽⁵⁵⁾. Nowy mechanizm finansujący i administracyjny, jak również zobowiązanie Enovy do osiągania nowo określonych celów energetyki, dotyczą samej struktury programu wsparcia i stosują się do wszystkich środków wspieranych w ramach Funduszu Energetyki. Zmiany podjęto, mając na celu lepsze wykorzystanie środków publicznych oraz osiągnięcie trwalszych rezultatów w zakresie efektywności energetycznej, co stworzyło konieczność wprowadzenia nowych struktur i nowych celów. Te nowe struktury i cele decydują o każdej decyzji o wsparciu i nie mogą być uważane za oddzielne od poprzednio istniejących środków pomocy.

Wskutek tego, zgłoszone zmiany należy sklasyfikować jako nową pomoc w rozumieniu art. 1 lit. c) części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

Fundusz Energetyki zaczął działać z dniem 1 stycznia 2002 r., tj. przed czerwcem 2003 r., kiedy program został zgłoszony Urzędowi. Fundusz Energetyki został więc zgłoszony Urzędowi po fakcie, przez co naruszony został obowiązek „standstill” przedstawiony w art. 1 ust. 3 części I protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale. Pomoc należy więc sklasyfikować jako „pomoc udzieloną bezprawnie” w rozumieniu art. 1 lit. f) części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale. Wszelka pomoc udzielona bezprawnie, która nie jest uznana za zgodną z art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG, podlega zwrotowi.

3. Zgodność pomocy ze wspólnym rynkiem

W opinii Urzędu, środki pomocy nie spełniają warunków którekolwiek z wyłączeń przewidzianych w art. 61 ust. 2 lub ust. 3 lit. a), b) i d) porozumienia EOG. Dlatego należy ocenić, czy pomoc można by uzasadnić na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG. Na podstawie tego postanowienia pomoc można uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeżeli „*ułatwia ona rozwój niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub niektórych obszarów gospodarczych, gdzie pomoc taka nie wpływa niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w stopniu sprzecznym ze wspólnym interesem*”.

Urząd oceni Fundusz Energetyki zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG w połączeniu z wytycznymi Urzędu dotyczącymi ochrony środowiska. Wytyczne te wymagały, aby państwa EFTA doprowadziły swoje programy pomocy na ochronę środowiska do zgodności z tymi wytycznymi ochrony środowiska do 1 stycznia 2002 r.

⁽⁵⁵⁾ Sprawy T-195/01 oraz T-207/01 *Rząd Gibraltaru i Królestwa Hiszpanii przeciwko Komisji Europejskiej* [2001] Zb. Orz. II-3915, pkt 111.

W poniższej ocenie, Urząd dokona rozróżnienia pomiędzy systemem Funduszu Energetyki zgłoszonym Urzędowi i stosowanym od 1 stycznia 2002 r. (patrz sekcja II.3.1 niniejszej decyzji) a przyszłymi zmianami przewidywanymi przez norweskie władze, których zamiarem jest uczynić wsparcie zgodnym z postanowieniami EOG dotyczącymi pomocy państwa (patrz sekcja II.3.2 niniejszej decyzji).

3.1. Ocena Funduszu Energetyki w formie zgłoszonej Urzędowi

3.1.1. Wsparcie inwestycyjne (produkcja energii odnawialnej, inwestycje w oszczędność energii, nowa technologia energetyczna, audyty energetyczne)

W swojej decyzji z 18 maja 2005 r. o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd wyraził wątpliwości co do tego, czy wsparcie inwestycyjne udzielone przez Fundusz Energetyki można uznać za zgodne ze wspólnym rynkiem na podstawie wytycznych ochrony środowiska.

W swoich uwagach z 15 lipca do decyzji o wszczęciu postępowania norweskie władze twierdziły, że system powinien być upoważniony bezpośrednio na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG. Urząd nie podziela tego poglądu, przynajmniej co do tego, że rozpatrywane wsparcie jest objęte wytycznymi ochrony środowiska. W opinii Urzędu decyzja Komisji Europejskiej w sprawie WRAP⁽⁵⁶⁾ nie jest adekwatna w tym względzie. Różnica pomiędzy tymi dwiema sprawami polega na tym, że w przypadku recyklingu wytyczne nie podają żadnego przepisu dotyczącego pomocy inwestycyjnej, natomiast wsparcie na inwestycje w odnawialną energię jest objęte wytycznymi ochrony środowiska. Urząd jest związany swoimi własnymi wytycznymi⁽⁵⁷⁾. Dlatego stwierdza on, iż nie może ignorować rozdziału wytycznych dotyczącego pomocy inwestycyjnej (sekcja D.1.3, w szczególności pkt 27), oraz sekcja D.1.7 pkt 32) lub rozdziału dotyczącego pomocy operacyjnej (sekcja D.3.3.1 pkt 54), który obejmuje sytuację źródeł energii odnawialnej) oraz zawartych w nim intensywności pomocy.

1. Wsparcie inwestycyjne na produkcję energii odnawialnej

Inwestycje na produkcję energii odnawialnej mogą być wspierane do intensywności pomocy wynoszącej 40 % lub, gdy to niezbędne, 100 % kwalifikujących się kosztów, patrz sekcja D.1.3 pkt 27) wytycznych ochrony środowiska. W sekcji D.1.6 pkt 31) wyjaśniono, co stanowi kwalifikujące się inwestycje. Są to mianowicie inwestycje w grunt, budynki, instalacje i urządzenia oraz, w pewnych warunkach, aktywa niematerialne. W sekcji D.1.7 pkt 32) ustalono, że kwalifikujące się koszty stanowią różnicę między kosztami inwestycyjnymi instalacji produkcji energii odnawialnej a kosztami inwestycyjnymi konwencjonalnej siłowni (podejście zwane dalej „metodą dodatkowych kosztów”).

⁽⁵⁶⁾ Patrz powyżej, przypis 40.

⁽⁵⁷⁾ Sprawa C-351/98 *Królestwo Hiszpanii przeciwko Komisji Europejskiej* [2002] Zb.Orz. I-8031, pkt 76.

W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego⁽⁵⁸⁾ Urząd zwrócił uwagę, że wsparcie na źródła energii odnawialnej nie było oparte o metodę dodatkowych kosztów określoną w sekcji D.1.7 pkt 32) wytycznych. Stwierdził on również, że bez poprawek zaproponowanych później przez norweskie władze nie byłoby gwarancji, że wsparcie pozostawałoby w granicach progu 40 %. Nie było ponadto gwarancji, że pozostawałoby ono w granicach wyższego progu wynoszącego 100 % kwalifikujących się kosztów, ani że program nie prowadziłby do nadmiernej rekompensaty. Nie było np. gwarancji, że tylko kwalifikujące się koszty będą wsparte i że nie zostanie udzielona przedsiębiorstwu większa pomoc niż niezbędna do uruchomienia projektu. Stąd, Urząd przyjął wstępny pogląd, że Fundusz Energetyki w zgłoszonej postaci nie może być uzasadniony według rozdziału dotyczącego pomocy inwestycyjnej (sekcja D.1.3 wytycznych ochrony środowiska) i stanowi niezgodną pomoc państwa.

Uwagi przedstawione przez norweskie władze nie usunęły tych wątpliwości. Co do wsparcia kosztów, które mogły nie być kwalifikującymi się, norweskie władze stwierdzają, że od 1 stycznia 2005 r. Enova akceptuje tylko wsparcie kosztów wymienionych w decyzji Komisji N 75/2002 dotyczącej Finlandii, podczas gdy w przeszłości wspierane były inne koszty (np. koszty finansowe), nawet jeśli mogło to stanowić niewielki ułamek całkowitych kosztów. Ponieważ Fundusz Energetyki w zgłoszonej postaci nie zawierał jakichkolwiek wyraźnych reguł, na podstawie których uznaje się koszty za kwalifikujące się, niebezpieczeństwo ujęcia niekwalifikujących się kosztów faktycznie urzeczywistniło się. Podobnie, norweski argument, że element konkurencji zawarty w programie pomocy ogranicza możliwość nadmiernej rekompensaty, nie może zmienić ustaleń Urzędu, że program nie miał wprowadzonych żadnych funkcjonujących ograniczeń prawnych, które gwarantowałyby, że wsparcie pozostaje w granicach progu określonego w rozdziale wytycznych dotyczącym pomocy inwestycyjnej. Bez wprowadzonych jakichkolwiek reguł uniknięcie nadmiernej kompensacji byłoby sprawą przypadku.

Urząd podtrzymuje swój pogląd wyrażony w decyzji o wszczęciu formalnej procedury wyjaśniającej, że dla systemu w zgłoszonej postaci nie są spełnione również warunki sekcji D.3.3.1 pkt 54). Urząd nie był w stanie ustalić, czy były wprowadzone inne parametry, które zapewniłyby, że próg określony w sekcji D.3.3.1 pkt 54) nigdy nie zostanie przekroczony. Nie było również gwarancji, że tylko koszty inwestycyjne będą ujęte w kalkulacji (sekcja D.3.3.1 pkt 54) ogranicza się do amortyzacji instalacji), ani nie było dostatecznej pewności, w jaki sposób powinna być ustalana stopa dyskontowa i że pomoc nigdy nie przekroczy wielkości niezbędnej do osiągnięcia zerowej aktualnej wartości netto.

Konkludując, Fundusz Energetyki w zgłoszonej postaci nie spełnia norm zgodności ze wspólnym rynkiem określonych w wytycznych ochrony środowiska.

⁽⁵⁸⁾ Sekcja II 3.1.1 decyzji Urzędu 122/05/COL.

2. Wsparcie na oszczędność energii

Inwestycje przeznaczone na oszczędność energii (pojęcie oszczędności energii zdefiniowane jest w sekcji B pkt 7) wytycznych ochrony środowiska) mogą być wspierane przy intensywności pomocy do 40 % kwalifikujących się kosztów zgodnie z sekcją D.1.3 pkt 25) wytycznych ochrony środowiska. W sekcji D.1.6 pkt 31) wytycznych ochrony środowiska zdefiniowano inwestycje, o które tu chodzi, tj. są to inwestycje w grunt, budynki, instalacje i urządzenia oraz, w pewnych warunkach, aktywa niematerialne. Sekcja D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska ogranicza wsparcie do kwalifikujących się kosztów, które są zdefiniowane jako dodatkowe koszty inwestycyjne niezbędne do spełnienia celów ochrony środowiska. Nie może być udzielona pomoc na dostosowanie do normy Wspólnoty Europejskiej⁽⁵⁹⁾, jeżeli przedsiębiorstwo nie jest małym lub średnim przedsiębiorstwem.

W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd stwierdził, że wsparcie nie jest obliczone według metody dodatkowych kosztów określonej w sekcji D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska. W szczególności, nie pozostaje ono w granicach progu 40 % ustalonego w sekcji D.1.3 pkt 25) wytycznych ochrony środowiska. W przeciwieństwie do wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej, próg 40 % nie może być przekroczony dla środków oszczędności energii⁽⁶⁰⁾.

Władze norweskie stwierdzają, że w praktyce stosowały metodę podaną w wytycznych. Urząd nie kwestionowałby tego, że pojedyncze dotacje w ramach programu Funduszu Energetyki mogły same w sobie być zgodne z wytycznymi ochrony środowiska. Jednakże nie czyni to programu Funduszu Energetyki jako takiego – który nie zawierał jakichkolwiek progów co do intensywności pomocy ani nie stosował metody dodatkowych kosztów – zgodnym z wytycznymi ochrony środowiska.

W rezultacie, ponieważ nie było wprowadzonych mechanizmów, które wykluczałyby, że pomoc udzielona w ramach środka wsparcia nie przekroczy 40 % progu wsparcia, dzięki czemu koszty porównano by z kosztami tradycyjnej produkcji energii, program Funduszu Energetyki w zgłoszonej postaci należy uznać za pomoc niezgodną ze wspólnym rynkiem.

3. Nowa technologia energetyczna

W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd stwierdził, że nie ma wystarczających informacji, aby ocenić, czy projekty w tej kategorii byłyby projek-

tami wiążącymi się z produkcją energii odnawialnej⁽⁶¹⁾. Podobnie, Urząd nie był pewien, czy projekty dotyczyły projektów badawczo-rozwojowych, które należało ocenić zgodnie z rozdziałem 14 dotyczącym pomocy na badania i rozwój wytycznych Urzędu w sprawie pomocy państwa.

W czasie formalnego postępowania wyjaśniającego norweskie władze wyjaśniły, że wsparcie w tej kategorii nie będzie dotyczyć projektów w stadium badań i rozwoju, lecz głównie projektów dotyczących produkcji energii odnawialnej oraz w mniejszym stopniu środków oszczędności energii. Przedstawione przez norweskie władze dane dotyczące projektów zgrupowanych w tym dziale wykazały, że dotychczas tylko te kategorie zostały wsparte. Projekt „wsparcie nowej technologii energetycznej” należy więc uważać za podgrupę wsparcia inwestycyjnego na środki oszczędności energii lub produkcję energii odnawialnej.

Jednakże odnośnie do Funduszu Energetyki w zgłoszonej postaci Urząd stwierdza, że system po pierwsze nie ustalił wyraźnie, że projekty nowej technologii energetycznej są podgrupami innych kategorii wsparcia i dlatego powinny być oceniane według tych samych reguł. W każdym razie, podobnie, jak w przypadku innych środków, Urząd stwierdza, że system w zgłoszonej postaci nie zawierał żadnych ograniczeń, które gwarantowałyby, że odpowiednie progi dla wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej i środki oszczędności energii będą respektowane lub że wspierane będą wyłącznie kwalifikujące się koszty inwestycyjne. Dlatego Urząd dochodzi do wniosku, że wsparcie w zgłoszonej postaci nie spełnia wymogów wytycznych ochrony środowiska.

4. Audyty energetyczne

W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd stwierdził, że nie ma wystarczających informacji, aby ocenić, czy wsparcie w ramach tego działu będzie zgodne z wytycznymi ochrony środowiska, w szczególności na podstawie sekcji D.2 pkt 36) wytycznych ochrony środowiska (wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw).

Odnosnie do tej kategorii wsparcia, w czasie formalnego postępowania wyjaśniającego norweskie władze powołały się na fiński program, który przewiduje uwzględnienie kosztów audytów energetycznych dla pomocy państwa (tj. nie ogranicza się do małych i średnich przedsiębiorstw). Norweskie władze podkreślają, że podobnie, jak fiński system, norweski Fundusz Energetyki pozwala przedsiębiorstwom otrzymać wsparcie finansowe na przeprowadzenie audytów i analiz energetycznych, aby dopomóc im w osiągnięciu realnej efektywności energetycznej, bądź na inwestycje związane z oszczędnością energii lub zmiany zachowań. Fiński program przewidywał pomoc pokrywającą 40 % kwalifikujących się kosztów. Norweski program przyznawał wsparcie w wysokości do 50 % kwalifikujących się kosztów.

⁽⁵⁹⁾ Odniesienie do wspólnotowej normy w kontekście Porozumienia EOG jest wyraźnie przewidziane w Wytycznych ochrony środowiska, patrz ich sekcja A pkt 5).

⁽⁶⁰⁾ Sekcja II 3.1.2 decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, decyzja 122/05/COL.

⁽⁶¹⁾ Sekcja II 3.1.3 decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, decyzja 122/05/COL.

Urząd stwierdza po pierwsze, że program Funduszu Energetyki w zgłoszonej postaci nie zawierał jakichkolwiek ograniczeń, które gwarantowałyby, że wsparcie takich środków nie przekroczy progu 40 % dla środków oszczędności energii, jak określono w sekcji D.1.3 pkt 25) wytycznych ochrony środowiska. W szczególności, wsparcie w wysokości do 50 % kwalifikujących się kosztów nie jest zgodne z wytycznymi ochrony środowiska.

Po drugie, Urząd nie uważa, aby wsparcie audytów energetycznych w odniesieniu do zmian czysto behawioralnych, bez jakichkolwiek przewidywanych inwestycji, mogło być oparte na sekcji D.1.3 wytycznych ochrony środowiska, która ma na celu tylko wsparcie inwestycyjne. Upoważnienie Komisji w odniesieniu do fińskiego programu wsparcia było ograniczone do takiego wsparcia inwestycyjnego⁽⁶²⁾. Mogłoby tak być, że dalsze wsparcie na usługi doradcze i konsultacyjne byłoby uznane za zgodne z sekcją D.2 pkt 36) wytycznych ochrony środowiska w połączeniu z ustawą przywołaną w pkt 1 lit. f) załącznika XV do porozumienia EOG⁽⁶³⁾ (pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw). Jednakże nie decyduje to o zgodności systemu pomocy ze wspólnym rynkiem, gdyż Fundusz Energetyki w zgłoszonej postaci nie zawierał jakichkolwiek ograniczeń w tym celu. Dlatego może on być uznany za zgodny z wytycznymi ochrony środowiska.

3.1.2. Materiały dydaktyczne i środki edukacyjne

Urząd zwraca uwagę, że materiały dydaktyczne i programy edukacyjne w zgłoszonej postaci nie ograniczały się do małych i średnich przedsiębiorstw, jak przewidziano w ustawie wymienionej w pkt 1 lit. f) załącznika XV do porozumienia EOG (pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw)⁽⁶⁴⁾. Wsparcie nie ograniczało się również do wsparcia wchodzącego w zakres ustawy przywołanej w pkt 1 lit. d) załącznika XV do porozumienia EOG (pomoc na szkolenie)⁽⁶⁵⁾. Dlatego Urząd nie musi oceniać, czy środki wspierające mogłyby być uzasadnione na podstawie tych wyłączeń grupowych. Ten typ wsparcia również nie jest objęty wytycznymi ochrony środowiska.

Norweskie władze utrzymują, że pomoc w ramach Funduszu Energetyki, ogólnie lub w odniesieniu do części, powinna być oceniana bezpośrednio na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG.

Aby ustalić, czy taki środek może być upoważniony poprzez bezpośrednie zastosowanie art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia

⁽⁶²⁾ Pomoc państwa N 75/2002 – Finlandia, patrz powyżej przypis 26 w niniejszej decyzji.

⁽⁶³⁾ Patrz przypis 29 w niniejszej decyzji.

⁽⁶⁴⁾ Patrz przypis 29 w niniejszej decyzji.

⁽⁶⁵⁾ Patrz przypis 30 w niniejszej decyzji.

EOG, Urząd musi ustalić, czy wsparcie jest niezbędne i proporcjonalne do wypełnienia jego celu.

Celem środka wspierającego było zwiększenie wiedzy i kompetencji w zakresie możliwości oszczędności energii oraz efektywności energetycznej. Środki oszczędności energii, choć związane z inwestycjami, są wyraźnie określone w wytycznych ochrony środowiska jako cel otwarty dla pomocy państwa. Ogólnie biorąc, środki efektywności energetycznej przyczyniają się do realizacji celów ustalonych w Protokole z Kioto, tj. redukcji gazów cieplarnianych, a wiedza i kompetencje odgrywają ważną rolę we wprowadzaniu i wdrażaniu środków efektywności energetycznej. Odnośnie do konieczności danego wsparcia, program był skierowany na opracowanie nowych materiałów oraz kursów i wykluczał utrzymanie i rewizję istniejących kursów, gdyż koszty te miały być pokryte przez opłaty za kursy. Wsparcie w ramach programu miało dać bodziec do tworzenia nowych materiałów, na które istniała potrzeba, ponieważ norweskie władze twierdziły, że brak jest w Norwegii aktualnych materiałów dydaktycznych i kursów nauczania.

Pomoc można uznać za proporcjonalną i niezakłócającą wymiany handlowej w stopniu sprzecznym ze wspólnym interesem. W tym względzie dla ustalenia Urzędu ważne jest, że program został zakończony i objął tylko 33 projekty (jeden był skierowany do indywidualnych osób), z których każdemu przyznano ograniczoną wielkość pomocy. Dla 12 spośród projektów zajmujących się wsparciem dla jednostek, które są zarejestrowane jako organizacje niedochodowe, wielkość wsparcia zawierała się w granicach 50 000 – 918 000 NOK, tj. 6 900 – 126 970 euro⁽⁶⁶⁾, a tylko dwa projekty otrzymały wsparcie w wysokości około 1 300 000 NOK (180 555 euro). W przypadku wsparcia dla wyższych uczelni, wsparcie zawierało się w granicach 200 000 – 450 000 NOK (27 662 – 62 240 euro), a tylko jeden wsparty projekt otrzymał 875 000 NOK (121 023 euro). Enova, ponadto, nigdy nie zakładała całkowitych kosztów projektu, lecz ograniczała swój wkład do 50 % ich wielkości. Ponadto, do wybrania beneficjentów i ustalenia wielkości pomocy stosowano procedurę otwartego przetargu na „pomoc”. Procedura przetargowa gwarantowała ponadto, że pomoc będzie ograniczona do niezbędnej wielkości i będzie proporcjonalna. Pomoc była również związana z projektem, a przez to nie stanowiła pomocy operacyjnej mającej na celu obniżenie zwykłych wydatków eksploatacyjnych podmiotu gospodarczego. Można zatem stwierdzić, że pomoc nie zakłócała konkurencji w stopniu sprzecznym ze wspólnym interesem. W rezultacie, pomoc była zgodna z art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG.

3.1.3. Wniosek odnośnie do systemu w zgłoszonej postaci

Urząd stwierdza, że norweskie władze niezgodnie z prawem wdrożyły program Funduszu Energetyki, z naruszeniem art. 1 ust. 3 części I Protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale.

⁽⁶⁶⁾ Kurs walutowy opublikowany na internetowej stronie Urzędu, ustalony na 2003 r. na poziomie 7,23.

Informacyjna linia pomocy Enovy oraz wizytacje na miejscu nie stanowią pomocy w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG.

Środki wsparcia inwestycyjnego (produkcja energii odnawialnej, oszczędności energii, audyty energetyczne) w zgłoszonej postaci nie są zgodne z art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG w połączeniu z wytycznymi ochrony środowiska.

Wsparcie udzielone na opracowanie materiałów dydaktycznych i kursów edukacyjnych w okresie od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2003 r. jest zgodne na mocy bezpośredniego zastosowania art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG.

3.2. Fundusz Energetyki z przewidywanymi poprawkami norweskich władz

3.2.1. Wsparcie inwestycyjne

1. Wsparcie inwestycyjne na produkcję energii odnawialnej

Intensywności pomocy określone przez wytyczne ochrony środowiska

Jako punkt wyjścia do oceny norweskiego programu pomocy inwestycyjnej, trzeba będzie wyznaczyć maksymalną wielkość pomocy dostępnej dla projektu, jak określono w wytycznych. W sekcji D.1.3 pkt 27) wytycznych ochrony środowiska określono próg dla pomocy inwestycyjnej, który ma być ograniczony do 40 % dodatkowych kosztów inwestycyjnych niezbędnych do osiągnięcia celów ochrony środowiska. W razie konieczności może być wspartych 100 % kwalifikujących się kosztów.

Ponadto, sekcja D.3.3.1 pkt 53) i 54) wytycznych ochrony środowiska pozwala również na pomoc operacyjną mającą na celu zrekomensowanie wyższych jednostkowych kosztów inwestycyjnych. Punkt 54) pozwala, aby wsparcie rekompensowało różnicę między kosztami produkcji energii odnawialnej a ceną rynkową rozpatrywanej energii. Jednak pomoc musi być ograniczona do amortyzacji instalacji, którą należy rozumieć jako amortyzację inwestycji. Jeżeli państwo EFTA może wykazać, że pomoc jest niezbędna biorąc pod uwagę słabą konkurencyjność niektórych źródeł energii odnawialnej, może być również ujęty uczciwy zwrot zaangażowanego kapitału.

Pomoc operacyjna zwykle rozumiana jest jako pomoc mająca na celu ulżenie przedsiębiorstwu w wydatkach, które normalnie musiałyby ponosić w toku swojego codziennego zarządzania lub swoich zwykłych działań. Jednakże, w przypadku źródeł energii odnawialnej koszty operacyjne są na ogół niższe niż w przypadku konwencjonalnej technologii. Spodziewane jest

więc, że produkcja energii odnawialnej będzie codziennie wytwarzać dodatni przepływ środków pieniężnych, tj. nie będzie potrzeby jakiegokolwiek pomocy w celu ulżenia przedsiębiorstwu w kosztach operacyjnych.

Sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska ogranicza wsparcie na amortyzację instalacji (tj. inwestycje). W efekcie, rekompensowane są wyższe jednostkowe koszty inwestycyjne, a nie zwykłe wydatki eksploatacyjne. Wskutek tego, pomoc przyznana na podstawie pkt 54) zostaje w efekcie udzielona na wsparcie inwestycji przedsiębiorstwa. Gdyby pomoc pokrywała uczciwą stopę zwrotu zaangażowanego kapitału oprócz amortyzacji kapitału, byłyby pokryte wszystkie koszty kapitałowe i pomoc, wyrażona przez aktualną wartość, równałaby się pełnej inwestycji. Przyszłe amortyzacje kapitałowe powiększone o wymaganą stopę zwrotu byłyby, wyrażając to poprzez aktualną wartość, zdyskontowane o tę samą stopę. Zdyskontowane koszty byłyby górnym pułapem pomocy.

Wytyczne ochrony środowiska pozwalają na połączenie pomocy inwestycyjnej i operacyjnej. Obliczając dostępną pomoc operacyjną należy uwzględnić wszelką pomoc inwestycyjną udzieloną danemu przedsiębiorstwu, patrz sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska. W ten sposób wszelka udzielona pomoc inwestycyjna będzie odliczona od kwalifikującej się sumy dla pomocy operacyjnej. Pokazuje to, że próg określony w sekcji D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska pełni funkcję maksymalnego progu dla udzielania pomocy inwestycyjnej na projekt energii odnawialnej.

Pomoc udzielana zgodnie z metodą NPV stosowaną przez Enovę

Jak opisano w sekcji I.9.1 pkt 4) i 7) niniejszej decyzji, za pomocą stosowanej przez Enovę metody NPV (aktualnej wartości netto) obliczana jest wielkość pomocy tak, aby projekty osiągnęły NPV równą zero, co dla racjonalnego inwestora byłoby punktem uruchomienia projektu, gdy projekt jest realizowany na rynku. Nie będzie udzielona pomoc powyżej sumy niezbędnej do osiągnięcia zerowej aktualnej wartości netto. Element pomocy można więc wyrazić jako:

(Zdyskontowany przepływ środków pieniężnych (DCF) – (Koszty inwestycyjne) + (Pomoc) = 0

Jak wyrażono powyżej, przepływy środków pieniężnych z operacji w ramach projektu energii odnawialnej służą do spłacania pierwotnych kosztów inwestycyjnych. Projekty energii odnawialnej na ogół mają wyższe jednostkowe koszty inwestycyjne niż tradycyjna technologia. Stąd, wytwarzany dochód netto (składnik DCF powyżej) w wielu przypadkach nie będzie wystarczający do spłacenia niezbędnej inwestycji. Projekty te są wówczas kwalifikujące się do składnika pomocy, aby sprowadzić NPV do zera.

Urząd ma jednak jedną obawę związaną ze stosowaniem tej metody do obliczania pomocy. Jej powodem jest to, że projekty, które nie wytwarzają dodatniego przepływu środków pieniężnych mogą również być uznane za kwalifikujące się do pomocy. Takie projekty będą wytwarzać ujemny DCF, co prowadzić będzie do przekroczenia przez składnik pomocy kosztów inwestycyjnych, a w rezultacie maksymalnych intensywności pomocy.

Jednakże, dopóki składnik DCF pozostanie dodatni, pomoc udzielona projektowi nigdy nie przekroczy kosztów inwestycyjnych. Aby zaradzić tej obawie, norweskie władze zgodziły się poprawić program, jak wyrażono to w sekcji I.9.1 pkt 9) niniejszej decyzji, tak aby projekty, które mają ujemny DCF nie były kwalifikującymi się do jakiegokolwiek pomocy od Enovy. Zapewnia to nieprzekroczenie maksymalnego pułapu przez ograniczenie pomocy do kosztów inwestycyjnych.

Jednakże, w przypadku projektów, które wytwarzają stosunkowo niski DCF, składnik pomocy będzie stosunkowo duży powodując wysokie intensywności pomocy. Aby było to uzasadnione, należy wykazać, że udzielona pomoc jest „niezbędna” do realizacji projektów.

Można oczekiwać, że żaden racjonalny inwestor nie rozpocznie projektu z ujemną NPV. Z tego względu Urząd jest zdania, iż kalkulacja NPV przeprowadzona w oparciu o najlepsze informacje dostępne w czasie udzielania pomocy posłuży jako dostateczny dowód niezbędności udzielonej pomocy. Podczas stosowania metody NPV musi być należycie uwzględnione indywidualne ryzyko związane z każdym projektem przy ustalaniu stóp dyskontowych dla inwestycji. W następstwie dyskusji z Urzędem, Norwegia zleciła niezależną analizę firmie First Securities⁽⁶⁷⁾ w celu ustalenia stóp dyskontowych, które będą używane podczas oceniania zgłoszonych projektów w ramach programu. W sprawozdaniu tym przedstawiono metodę uzyskiwania poprawnych stóp dyskontowych na podstawie metody finansowych opartych o najlepszą praktykę.

Ponadto, norweskie władze podkreśliły, że Enova będzie zaangażowana tylko w inwestycyjną fazę projektów. Projekty, które otrzymały pomoc inwestycyjną od Enovy nie będą kwalifikować się do jakiegokolwiek dalszego wsparcia na podstawie wytycznych ochrony środowiska z chwilą dokonania wypłaty ryczałtu. Kolejnym pozytywnym elementem jest to, że pomoc jest przedmiotem „przetargu”, tj. że różne projekty konkurują o wsparcie i że tylko najbardziej efektywne projekty, które zapewniają najlepszy stosunek pomoc/efektywność energetyczna, zostaną wsparte. Podejście to przyczyni się do wsparcia tylko tych projektów, które są obiecujące oraz udzielenia wsparcia tylko w niezbędnym zakresie.

⁽⁶⁷⁾ Pismo firmy First Securities do Enovy z dnia 16 grudnia 2004 r.

Specjalne przepisy dotyczące biomasy

Wyjątkiem od powyższego są projekty dotyczące biomasy. Dla takich projektów przepisy zawarte w sekcji D.3.3.1 pkt 55) wytycznych ochrony środowiska pozwalają na wyższy całkowity pułap niż koszty inwestycyjne. Powodem tego jest fakt, iż projekty te zwykle mają niskie koszty inwestycyjne, lecz wysokie koszty eksploatacyjne. W przypadku tych projektów Urząd jest zdania, że pomoc może być rozdzielana według obliczeń NPV, bez kosztów inwestycyjnych jako pułapu.

Możliwe intensywności pomocy

Powyższe omówienie dotyczyło maksymalnych intensywności pomocy. Jednakże, w przypadku większości projektów kwalifikujących się do pomocy od Enovy, rzeczywiste intensywności pomocy bywają znacznie niższe. Jest to spowodowane tym, że projekty energii odnawialnej na ogół mają niskie koszty operacyjne, co prowadzić będzie do wartości DCF wyższych niż w przypadku konwencjonalnej technologii. Zakładając, że Enova przydziela pomoc dla projektów najbardziej efektywnych pod względem kosztów w oparciu o wewnętrzną konkurencję, można spodziewać się, że w większość projektów doprowadzi to do składników pomocy w granicach progu 100 % dodatkowych kosztów inwestycyjnych, jak określono w sekcji D.1.3 pkt 27), przy rzadkim osiągnięciu progu wynikającego z zastosowania sekcji D.3.3.1 pkt 54). Potwierdza to ocena wspartych dotychczas projektów produkcji energii odnawialnej. Średnio, intensywności pomocy dla wspieranych projektów dotyczących energii wiatru, ogrzewania miejskiego i bioenergii wynosiły około 24 % całkowitych kosztów inwestycyjnych, przy czym maksymalna intensywność pomocy dla jednego projektu dotyczącego energii wiatru wynosiła 68 % a dla projektu dotyczącego bioenergii 50 % całkowitych kosztów inwestycyjnych⁽⁶⁸⁾. Jednakże, ponieważ można wykazać, że metoda NPV w żadnym wypadku nie prowadzi do nadmiernej rekompensaty w stosunku do wytycznych, nie ma potrzeby szczególnego udowodnienia tego.

Konkludując, Urząd jest zdania, że po poprawkach wprowadzonych przez norweskie władze metoda NPV rozdzielania pomocy respektuje progi ustalone w wytycznych ochrony środowiska, w szczególności w sekcji D.3.3.1 pkt 54).

Brak dalszej pomocy

W swojej decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd wyraził również obawę o to, czy projekty, które były finansowane przez Fundusz Energetyki nie otrzymają dalszej pomocy od państwa bez względu na to, czy wsparcie to kwalifikować się będzie jako pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG, czy nie, patrz sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska. Urząd wyraził obawę, że taka dalsza pomoc mogłaby spowodować niepotrzebne finansowanie, gdyż wsparcie projektów przez Enovę doprowadziłoby już do zerowej aktualnej wartości netto, z uwzględnieniem uczciwej stopy zwrotu, a więc powinno być wystarczające do uruchomienia realizacji projektów.

⁽⁶⁸⁾ Patrz powyżej sekcja I.6 niniejszej decyzji.

Norweskie władze podkreśliły, że Enova będzie zaangażowana tylko w inwestycyjną fazę projektu i że projekt otrzyma tylko minimalną sumę ryczałtu do uruchomienia inwestycji, lecz nie więcej. W czasie formalnego postępowania wyjaśniającego norweskie władze wyjaśniły dalej, że w obliczeniu przepływu środków pieniężnych dla projektu uwzględniony zostanie *cały* dochód. Ujęty zostanie w tym dochód z innych rodzajów interwencji państwa, nawet jeśli nie kwalifikują się one jako pomoc państwa. Jeżeli wsparcie państwa kwalifikuje się jako pomoc państwa, będzie musiało zostać zgłoszone Urzędowi w celu ustalenia finansowych potrzeb projektu.

Jeżeli chodzi o możliwe wprowadzenie norweskiego rynku zielonych certyfikatów⁽⁶⁹⁾, umowa z beneficjentem pomocy wyraźnie zawiera klauzulę spłaty odnośnie do wsparcia udzielonego przez Fundusz Energetyki, aby uniknąć wsparcia z dwóch źródeł. Wsparcie projektu jest ponadto wypłacane w ratach, które mogą być skorygowane, jeśli projekt ma niższe koszty niż przewidywane. Po zakończeniu umowy o pomocy (tj. gdy zapłacona jest ostatnia rata) Enova dokona ostatecznej oceny i może zostać dokonana ewentualna korekta, jeśli Enova dowie się, że otrzymujący pomoc dostarczył wprowadzających w błąd informacji lub że projekt otrzymał inną pomoc państwa. Na podstawie powyższego Urząd uważa, że sekcja D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska jest spełniona.

Brak wsparcia projektów o ujemnej aktualnej wartości netto

W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd wyraził obawy, że Fundusz Energetyki będzie również wspierał projekty, które nadal mają ujemną aktualną wartość netto, nawet przy wsparciu udzielonym przez Fundusz Energetyki. Norweskie władze stwierdziły obecnie (patrz pkt 9) sekcji I.9.1 niniejszej decyzji), że projekty wytwarzające ujemny EBIDTA, w normalnych warunkach operacyjnych w czasie inwestycji, nie są w stanie otrzymać w ogóle żadnej pomocy. Zatem, obawy Urzędu zostały w rezultacie wzięte pod uwagę.

2. Środki oszczędności energii

Norweskie władze proponują poprawienie zgłoszonego systemu (patrz sekcja I.9.2 niniejszej decyzji) i zamierzają zastosować, dla wsparcia środków oszczędności energii, „metodę dodatkowych kosztów” określoną w sekcji D.1.3 pkt 25), sekcji D.1.6 pkt 30), 31) oraz w sekcji D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska. Intensywności pomocy w wysokości 40 % kwalifikujących się kosztów z możliwością dodania 10 punktów procentowych dla małych i średnich przedsiębiorstw są również respektowane.

⁽⁶⁹⁾ Zielony certyfikat zwykle rozumiany jest jako minimalna ustalona przez państwo cena, którą producent „ekologicznej energii” otrzymuje od dystrybutora. Takie zielone certyfikaty mogą, w zależności od indywidualnego przypadku, nie stanowić pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG. Norweskie władze zrezygnowały ze wspólnego ze Szwecją rynku zielonych certyfikatów w lutym 2006 r.

Urząd zwraca uwagę, że podejście to jest zgodne z wytycznymi ochrony środowiska, a tym samym jest zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG.

3. Nowe technologie energetyczne

Norweskie władze potwierdzają, że wsparcie w tej kategorii jest tylko podgrupą wsparcia inwestycyjnego, odpowiednio, w produkcji energii odnawialnej i środkach oszczędności energii.

Pod warunkiem, że odpowiednie kryteria kalkulacji stosowane do wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej (sekcja I.9.1) i środki oszczędności energii (patrz sekcja I.9.2 niniejszej decyzji) będą użyte do tej kategorii wsparcia, wsparcie w tej kategorii należy oceniać według tych samych kryteriów. Będzie ono więc zgodne z wytycznymi ochrony środowiska.

4. Audyty energetyczne

Urząd stwierdza, że koszty audytów energetycznych i analiz energetycznych mogą być wspierane zgodnie z sekcją D.1.3 pkt 25) w połączeniu z sekcją D.1.6 pkt 31) oraz sekcją D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska. Urząd przyznaje, że audyty energetyczne, badania wykonalności oraz analizy energetyczne są często ocenami niezbędnymi do ustalenia, które środki oszczędności energii zasługują na inwestycję, a które nie⁽⁷⁰⁾. Urząd przyznaje, że koszty audytów energetycznych są kwalifikujące się, pod warunkiem że są bezpośrednio powiązane z inwestycją dotyczącą oszczędności energii. Pomoc przyznana na tej podstawie nie może przekroczyć progu 40 % kwalifikujących się rozpatrywanych kosztów, z możliwością dodania 10 punktów procentowych dla małych i średnich przedsiębiorstw, patrz sekcja D.1.5 pkt 30) wytycznych ochrony środowiska.

Jeżeli chodzi o audyty energetyczne, które są wykonywane w celu wprowadzenia zmiany behawioralnej lub systemowej, Urząd nie stwierdza, aby była jakakolwiek możliwość upoważnienia takiego wsparcia, które nie jest bezpośrednio powiązane z inwestycjami dotyczącymi oszczędności energii. Możliwość taka może być przewidywana tylko dla małych i średnich przedsiębiorstw. Sekcja D.2 pkt 36) wytycznych ochrony środowiska pozwala na wsparcie usług doradczych i konsultacyjnych dla małych i średnich przedsiębiorstw, w połączeniu z art. 5 ustawy przywołanej w pkt 1 lit. e) załącznika XV do porozumienia EOG (pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw)⁽⁷¹⁾.

⁽⁷⁰⁾ Koszty takie zostały również zaakceptowane przez Komisję Europejską w decyzji N 75/2002 w sprawie pomocy państwa – Finlandia, patrz powyżej przypis 26.

⁽⁷¹⁾ Patrz powyżej, przypis 29 w niniejszej decyzji.

3.2.2. Środki dydaktyczne i edukacyjne

Urząd zwraca uwagę, że na razie nie ma wprowadzonego takiego programu pomocy i że każdy nowy program zostanie zgłoszony Urzędowi, tak iż nie ma potrzeby opisywania dopuszczalności takich przyszłych i, na obecną chwilę, hipotetycznych środków wspierających na podstawie przepisów EOG dotyczących pomocy państwa.

3.2.3. Mechanizm finansowania

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, nie można oddzielić środka pomocy od sposobu, za pomocą którego jest on finansowany. Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że mechanizm finansowania programu wsparcia może uczynić całą pomoc niezgodną ze wspólnym rynkiem⁽⁷²⁾, w szczególności, jeśli wiąże się ona z aspektami dyskryminacyjnymi. Potrzeba rozpatrywania mechanizmu finansowania wspólnie z programem pomocy istnieje zwłaszcza wtedy, gdy stworzona została wyraźnie opłata na finansowanie programu pomocy, jak ma to miejsce w przypadku Funduszu Energetyki. Opłata taka może być uznana za środek o skutku równoważnym z ilościowym ograniczeniem, jeżeli całkowicie kompensuje obciążenie produktu krajowego (co nie ma miejsca w tym przypadku) lub może stanowić dyskryminujący wewnętrzny podatek, jeżeli częściowo kompensuje to obciążenie⁽⁷³⁾. Gdy przychodzi do oceny takiego efektu kompensowania, musi zostać ustalona finansowa równowaga między opłatą a korzyściami dostarczonymi produktem krajowym⁽⁷⁴⁾. W niektórych przypadkach Trybunał przeanalizował nie tylko nałożenie opłaty, lecz także jej stosowanie⁽⁷⁵⁾. Ponieważ Fundusz Energetyki jest finansowany poprzez podatek od taryfy dystrybucyjnej, która dotyczy również importowanej energii, należy w tym przypadku ocenić finansowanie programu pomocy za pomocą opłaty parafiskalnej.

Fundusz Energetyki nie dokonuje rozróżnienia między zagranicznymi i krajowymi producentami energii odnawialnej lub przedsiębiorstwami, które chciałyby zainwestować w środki oszczędności energii, nową technologię energetyczną lub przeprowadzenie audytów energetycznych. Norweskie władze wykazały, że dotychczas osiem projektów innych producentów z EOG otrzymało wsparcie z Funduszu Energetyki. Ponadto, nie ma automatycznej równowagi między działalnością obciążoną podatkiem (produkcja energii pochodząca z hydroenergii i importu) a projektami wspomaganymi w ramach Funduszu Energetyki. Podatek nakłada się na poziomie dystrybucji energii, tj. nie bezpośrednio na produkcję⁽⁷⁶⁾. Jednakże, nawet gdyby przyjąć, że pośrednio

wpływa on na koszty produkcji, pomoc wypłacana przez Enovę nie sprzyja automatycznie tym producentom, których energia jest pośrednio obciążona podatkiem. Pomoc idzie głównie na nowe technologie energii odnawialnej, obecnie z wyłączeniem hydroenergii. W przypadku środków oszczędności energii i audytów energetycznych, każde przedsiębiorstwo może czerpać korzyści z tych środków wspierających. Nie można więc dowiedzieć, że importowana energia płaci za korzyści krajowych producentów i że w efekcie podatek płacony przez krajowych producentów (hydro)energii jest rekompensowany odpowiednimi korzyściami.

Wykorzystanie wpływów z podatku jest powiązane z pomocą, którą Urząd uznaje za zgodną ze wspólnym rynkiem, jak można zauważyć w powyższej sekcji II 3.2 niniejszej decyzji. Przyjęto, że podatek uzależniony od ilości jest zgodny z zasadą „zanieczyszczający płaci” i dlatego może być przyjęty na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) porozumienia EOG wspólnie z wytycznymi ochrony środowiska, które ustalają tę zasadę. W rezultacie, Urząd nie stwierdza jakiegokolwiek wady w systemie, który jest oparty na ilości⁽⁷⁷⁾.

3.2.4 Wniosek dotyczący Funduszu Energetyki z poprawkami zaproponowanymi przez norweskie władze

Urząd stwierdza, że wsparcie inwestycyjne na produkcję energii odnawialnej, środki oszczędności energii oraz na nowe technologie energetyczne, a także wsparcie audytów energetycznych jest zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG, pod warunkiem że norweskie władze zastosują program Funduszu Energetyki opisany:

- w sekcji I.9.1 pkt 1)–12) niniejszej decyzji odnośnie do wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej;
- w sekcji I.9.2 pkt 1)–5) niniejszej decyzji odnośnie do środków oszczędności energii;
- w sekcji I.9.3 niniejszej decyzji odnośnie do nowej technologii energetycznej;
- w sekcji II.3.2.1 pkt 4) niniejszej decyzji odnośnie do audytów energetycznych.

4. Odzyskanie pomocy

Jak Urząd stwierdził w sekcji II 3.1.3 niniejszej decyzji, środki wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej, oszczędności energii oraz nowe technologie energetyczne, a także wsparcie na audyty energetyczne w zgłoszonej postaci nie są zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG.

⁽⁷²⁾ Sprawy C-261/01 i C-262/00 *Belgische Staat przeciwko Calster, Openbaar Slachthuis NV*, [2003] Zb.Orz. I-12249 pkt 46, sprawa C-47/69 *Francja przeciwko Komisji* [1970] Zb.Orz. 487 pkt 4.

⁽⁷³⁾ Sprawa C-72/92 *Firma Herbert Scharbatke GmbH przeciwko Republice Federalnej Niemiec* [1993] Zb.Orz. I-5509, odnosząca się do art. 95, obecnie 90 Traktatu WE. Artykuł 14 Porozumienia EOG jest identyczny z art. 90 Traktatu WE.

⁽⁷⁴⁾ Sprawa C-266/91 *Celulose Beira Industrial SA przeciwko Fazenda Pública* [1993] Zb.Orz. I-4337.

⁽⁷⁵⁾ Sprawy C-78/90 – C83/90 *Compagnie Commerciale de l'Ouest i inni* [1992] Zb.Orz. I-1847.

⁽⁷⁶⁾ Komisja Europejska upoważniła podobną strukturę w decyzji Komisji N 707/2002, patrz powyżej przypis 42.

⁽⁷⁷⁾ Patrz uwagi w decyzji Komisji N 707/2002, powyżej przypis 42 oraz N 533/01 – *Irlandia, pomoc na wspieranie źródeł odnawialnej energii w Irlandii*.

Zgodnie z art. 14 części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale, w przypadkach pomocy udzielonej bezprawnie, w razie stwierdzenia, że jest ona niezgodna ze wspólnym rynkiem, Urząd nakazuje z reguły, aby państwo EFTA, którego sprawa dotyczy, odzyskało pomoc od beneficjenta.

Urząd jest zdania, że żadne ogólne zasady nie wykluczają zwrotu pomocy w niniejszym przypadku. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem, unieważnienie bezprawnie udzielonej pomocy poprzez jej odzyskanie jest logiczną konsekwencją ustalenia, że jest ona bezprawna. W rezultacie, odzyskanie bezprawnie udzielonej pomocy państwa w celu przywrócenia poprzednio istniejącej sytuacji nie może, co do zasady, być uważane za nieproporcjonalne do celów porozumienia EOG w odniesieniu do pomocy państwa. Przez zwrócenie pomocy beneficjent traci przewagę nad swoimi konkurentami na rynku, jaką cieszył się, i zostaje przywrócona sytuacja sprzed wypłacenia pomocy⁽⁷⁸⁾. Z tej funkcji zwrotu pomocy wynika również, że, zgodnie z ogólną zasadą, poza wyjątkowymi sytuacjami, Urząd nie przekroczy granic swojej swobody decydowania uznanych przez orzecznictwo Trybunału, jeśli zażąda od zainteresowanego państwa EFTA, aby odzyskało sumy udzielone poprzez bezprawną pomoc, gdyż jest to jedynie przywrócenie poprzedniej sytuacji⁽⁷⁹⁾. Ponadto, biorąc pod uwagę obowiązkowy charakter nadzoru pomocy państwa przez Urząd na podstawie protokołu 3 porozumienia o nadzorze i trybunale, przedsiębiorstwa, którym przyznana została pomoc nie mogą, co do zasady, żywić uzasadnionej nadziei, że pomoc jest zgodna z prawem, jeśli nie została ona przyznana zgodnie z procedurą ustaloną w przepisach tego protokołu⁽⁸⁰⁾. W niniejszym przypadku nie ma widocznych wyjątkowych okoliczności, które prowadziłyby do uzasadnionej nadziei ze strony beneficjentów pomocy.

Odzyskanie pomocy powinno obejmować odsetki składane zgodnie z art. 14 ust. 2 części II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale oraz art. 9 i 11 decyzji Urzędu 195/04/COL z 14 lipca 2004 r.

Urząd pragnie również wskazać, że zawarty w niniejszej decyzji nakaz odzyskania nie ma wpływu na to, czy indywidualne dotacje przyznane w ramach wyżej wymienionych czterech środków nie stanowią pomocy państwa lub mogą być uznane, w całości lub w części, za zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG na podstawie ich własnych wartości, czy to w późniejszej decyzji Urzędu czy na podstawie przepisów dotyczących wyłączenia grupowego.

Jeżeli indywidualne dotacje przyznane w ramach wyżej wymienionych czterech środków zgłoszonych za pismem z 5 czerwca 2003 r. spełniły już warunki, które Urząd nakłada na zgłoszone

⁽⁷⁸⁾ Sprawa C-350/93 *Komisja przeciwko Włochom* [1995] Zb.Orz. I-699, pkt 22.

⁽⁷⁹⁾ Sprawa C-75/97 *Belgia przeciwko Komisji* [1999] Zb.Orz. I-3671 pkt 66 oraz sprawa C-310/99 *Włochy przeciwko Komisji* [2002] Zb.Orz. I-2289 pkt 99.

⁽⁸⁰⁾ Sprawa C-169/95 *Hiszpania przeciwko Komisji* [1997] Zb.Orz. I-135, pkt 51.

środki pomocy w niniejszej decyzji (patrz poniżej art. 4 niniejszej decyzji), są one zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG a zatem nie podlegają nakazowi odzyskania.

5. Obowiązek składania corocznych sprawozdań/ wytyczne dotyczące Funduszu Energetyki

Norweskie władze powinny składać Urzędowi coroczne sprawozdania zgodnie z art. 21 ust. 1 część II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale oraz art. 5 ust. 1 w połączeniu z załącznikiem III decyzji proceduralnej Urzędu 195/04/COL z 14 lipca 2004 r.

Norweskie władze powinny ponadto dostarczyć informacje, zgodnie z art. 5 ust. 2 decyzji proceduralnej Urzędu 195/04/COL z 14 lipca 2004 r., o każdym z pięciu największych wspieranych projektach dotyczących:

- a) wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej,
- b) inwestycji dotyczących oszczędności energii,
- c) nowej technologii energetycznej oraz
- d) audytów energetycznych.

Sprawozdanie powinno w szczególności zawierać odpowiednią kalkulację aktualnej wartości netto oraz wykazywać, w jaki sposób ustalona została rynkowa cena tej energii. Ponadto, powinien być dostarczony wykaz kosztów inwestycyjnych dla projektów.

Jeśli chodzi o wsparcie dla projektów dotyczących biomasy, sprawozdania powinny również zawierać informacje, które wykazują, że łączne koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa po amortyzacji instalacji są nadal wyższe od rynkowej ceny energii.

Wytyczne dotyczące wsparcia przez Enovę/Fundusz Energetyki

Urząd stwierdza dalej, że warunki określone przez Urząd w niniejszej decyzji powinny zostać wprowadzone do księgi pomocy Enovy/Funduszu Energetyki, która ustala reguły udzielania wsparcia, lub umieszczone w innych wytycznych o odpowiedniej formie, dotyczących stosowania środków wspierających. Wersja tych wytycznych powinna zostać przedłożona Urzędowi nie później niż sześć miesięcy po przyjęciu niniejszej decyzji,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Pomoc musi łącznie spełniać kryteria określone w sekcji I.9.1 pkt 1) – 12) niniejszej decyzji, aby była zgodna z sekcją D.3.3.1 pkt 54) wytycznych ochrony środowiska.

Artykuł 1

Następujące środki w ramach Funduszu Energetyki, zgłoszone przez norweskie władze pismem z dnia 5 czerwca 2003 r. (Doc. No 03-3705-A, zarejestrowanym pod numerem sprawy SAM 030.03006), stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG:

- a) wsparcie inwestycyjne na produkcję energii odnawialnej;
- b) wsparcie inwestycyjne na środki oszczędności energii;
- c) wsparcie inwestycyjne na nowe technologie energetyczne;
- d) wsparcie na audyty energetyczne oraz
- e) wsparcie na materiały dydaktyczne i edukację od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2003 r.

- b) Wsparcie dla inwestycji dotyczących oszczędności energii

Pomoc musi łącznie spełniać kryteria określone w sekcji I.9.2 pkt 1)–5) niniejszej decyzji, aby była zgodna z sekcjami D.1.3 pkt 25), D.1.6 pkt 30), 31) oraz D.1.7 pkt 32) wytycznych ochrony środowiska.

- c) Wsparcie dla nowej technologii energetycznej

Pomoc na wsparcie nowej technologii energetycznej może być udzielana zgodnie z kryteriami ustalonymi w art. 4 lit. a) niniejszej decyzji, jeśli chodzi o technologię wiążącą się ze wsparciem inwestycyjnym na produkcję energii odnawialnej, oraz art. 4 lit. b) niniejszej decyzji, jeśli wsparcie dla nowej technologii energetycznej odnosi się do inwestycji dotyczących oszczędności energii.

Artykuł 2

- a) Informacyjna linia pomocy (helpline) oraz program wizytacji na miejscu w ramach programu Funduszu Energetyki, zgłoszone pismem z dnia 5 czerwca 2003 r. (Doc. No 03-3705-A), nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG.
- b) Program dotyczący efektywności energetycznej w gminach miejskich nie stanowi pomocy państwa, pod warunkiem że wsparcie jest ograniczone do funkcji jednostki publicznej gminy miejskiej.

- d) Wsparcie na audyty energetyczne/analizy energetyczne

Pomoc na audyty energetyczne musi być bezpośrednio powiązana z inwestycją odnoszącą się do oszczędności energii i nie może przekraczać 40 % kwalifikujących się kosztów, z możliwością dodania 10 punktów procentowych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Kwalifikującymi się kosztami są koszty opisane w sekcji I.9.1, przypis 35 w niniejszej decyzji.

Artykuł 3

Środek wymieniony w art. 1 lit. e) niniejszej decyzji jest zgodny z funkcjonowaniem porozumienia EOG.

Wsparcie udzielane na audyty energetyczne, które nie są powiązane z inwestycjami dotyczącymi oszczędności energii, np. dotyczą zmian behawioralnych lub systemowych, może być dokonane tylko zgodnie z warunkami określonymi w sekcji D.2. pkt 36) wytycznych ochrony środowiska w połączeniu z ustawą przywołaną w pkt 1 lit. e) załącznika XV do porozumienia EOG.

Artykuł 4

Środki wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej, oszczędność energii, nową technologię energetyczną oraz audyty energetyczne są zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG w rozumieniu art. 61 ust. 1 porozumienia EOG z zastrzeżeniem warunków określonych w tym artykule.

Artykuł 5

- a) Wsparcie dla inwestycji dotyczących produkcji energii odnawialnej

- a) Norweskie władze powinny składać Urzędowi coroczne sprawozdania zgodnie z art. 21 ust. 1 część II protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i trybunale oraz art. 5 ust. 1 w połączeniu z załącznikiem III decyzji proceduralnej Urzędu 195/04/COL z 14 lipca 2004 r.

b) Norweskie władze powinny ponadto dostarczyć informacje, zgodnie z art. 5 ust. 2 decyzji proceduralnej Urzędu 195/04/COL z 14 lipca 2004 r., o każdym z pięciu największych wspieranych projektach dotyczących:

- 1) wsparcia inwestycyjnego na produkcję energii odnawialnej,
- 2) inwestycji dotyczących oszczędności energii,
- 3) nowej technologii energetycznej oraz
- 4) audytów energetycznych.

Sprawozdanie powinno w szczególności zawierać odpowiednią kalkulację aktualnej wartości netto, w tym stopę dyskontową zastosowaną przez Fundusz Energetyki, oraz wykazywać, w jaki sposób ustalona została rynkowa cena tej energii. Ponadto powinien być dostarczony wykaz kosztów inwestycyjnych dla projektów według art. 5 lit. b) niniejszej decyzji.

Jeżeli wsparcie otrzymują projekty dotyczące biomasy, sprawozdania powinny również zawierać informacje, które wykazują, że łączne koszty ponoszone przez przedsiębiorstwa po amortyzacji instalacji są nadal wyższe od rynkowej ceny energii.

c) Norweskie władze powinny ponadto przedłożyć Urzędowi nową wersję wytycznych dotyczących stosowania wsparcia przez Fundusz Energetyki w ciągu sześciu miesięcy od przyjęcia niniejszej decyzji.

Artykuł 6

- a) Środki wymienione w art. 1 lit. a)–d) niniejszej decyzji, zgłoszone pismem z dnia 5 czerwca 2003 r. (Doc. No 03-3705-A), nie są zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG.
- b) Indywidualne dotacje przyznane w ramach powyższych środków, które spełniają już kryteria określone w art. 4 niniejszej decyzji, są zgodne z funkcjonowaniem porozumienia EOG.

Artykuł 7

O ile nie zrobiła tego do tej pory, Norwegia wycofa środki wymienione w art. 6 lit. a) niniejszej decyzji ze skutkiem natychmiastowym i zastąpi je środkami, które spełniają warunki określone w art. 4 niniejszej decyzji.

Artykuł 8

Norweskie władze podejmą wszelkie niezbędne środki w celu odzyskania od beneficjentów pomocy, o której mowa w art. 6 lit. a) niniejszej decyzji i która została bezprawnie udostępniona beneficjentom, odliczając ewentualny dokonany już zwrot.

Zwrot nastąpi bezzwłocznie i zgodnie z procedurami krajowych przepisów prawnych, pod warunkiem że pozwalają one na niezwłoczne i skuteczne wykonanie decyzji. Pomoc, która ma być odzyskana, obejmuje odsetki i odsetki składane liczone od dnia, w którym została ona przekazana do dyspozycji beneficjenta pomocy do dnia jej odzyskania. Odsetki oblicza się na podstawie art. 9 i 11 decyzji Urzędu Nadzoru EFTA nr 195/04/COL.

Artykuł 9

Norweskie władze w ciągu dwóch miesięcy od daty notyfikacji niniejszej decyzji powiadomią Urząd Nadzoru EFTA o środkach podjętych w celu zastosowania się do niej.

Artykuł 10

Niniejsza decyzja jest skierowana do Królestwa Norwegii.

Artykuł 11

Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny.

Sporządzono w Brukseli, dnia 3 maja 2006 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA,

Bjørn T. GRYDELAND
Przewodniczący

Kurt JÄGER
Członek Kolegium